

KVLO

www.kvlo.nl

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LICHAMELIJKE OPVOEDING

LICHAMELIJKE OPVOEDING

Studiedag MRT op 16 mei in Zwolle. Info over workshops, prijzen en inschrijven op www.kvlo.nl

4

Jaargang 95

30 MRT. 2007

TOPIC: 'DE' SPORTIEVE SCHOOL

YOGA IN DE GYMLES

VERKORT JAARVERSLAG

GYMNASTIEK- EN TURNHISTORIE

De nieuwe uitgave voor vmbo LO-2

**Deze methode is ook in te zetten
voor SDV**

De kenmerken van GO! zijn:

- een compleet pakket voor het nieuwe examenprogramma vmbo LO-2
- de praktijk staat voorop
- praktisch in het gebruik voor u en uw leerlingen
- bevat waar nodig theoretische informatie
- in de praktijk getest en beoordeeld door de SLO
- bevat een handig leerlingvolgsysteem.

Auteurs: Koos Beljon en Piet Swart

Interesse?

Bezoek voor meer informatie of voor het aanvragen van een beoordelingsexemplaar de internetsite van Uitgeverij Edu'Actief: www.edu-actief.nl. Of neem contact op met de afdeling Marketing via telefoonnummer 0522-235235 en e-mailadres marketing@edu-actief.nl.

edu actief
Uitgeverij Meppel

Stiller Sporten...? Het kan!

- Gehoorverlies
- Oorsuizen
- Hoofdpijn
- Vermoeidheid
- Stemp Problemen

zijn het gevolg van lawaai en nagalm in de sportzaal waar u les geeft!

Vraag ons om een vrijblijvend advies, geluidsmetingen en/of een oplossingsvoorstel.

Want uw gehoor moet nog een tijd mee!

Sportzalen met akoestische plafond- en wandpanelen van Ecophon

Ecophon

Acour **Lawaai bestrijding b.v.**
Initiatiefnemer van
www.Stille-Sportzaal.nl

Biezeveld 3
5531 BX Bladel
Tel.: 0497 - 387 005
Fax: 0497 - 387 528
info@acour.com
www.acour.com

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN

De jongste generatie aalscheidingen

Trenomat Acoustic®

- Geluidsreductie en geluidsabsorptie in alle richtingen door akoestisch schiedmateriaal!
- Ook voor renovatie en verbetering van de akoestiek in bestaande accommodaties!

TRENOMAT
DE GRAAF EN VAN STIJN BV

De Graaf en van Stijn BV
Postbus 32
2420 AA Nieuwkoop
Tel: (0172) 57 97 20
Fax: (0172) 57 26 70
info@trenomat.nl
www.trenomat.nl

Al 40 jaar gespecialiseerd in nieuwbouw & onderhoud

INHOUD

TOPIC

'DE' SPORTIEVE SCHOOL

Dit topic gaat over bewegen en sport op school en daarbuiten.

In het artikel over de scorende spitsen en in 'Stand van zaken Alliantie School & Sport' worden tal van kansen gepresenteerd hoe bewegen en sport in de contexten van de school en de sport de komende jaren structureel kunnen worden uitgebouwd. Hoe sportverenigingen hun inbreng kunnen hebben in het onderwijs en de buitenschoolse opvang.

Tijdens de letterlijk zeer stormachtige donderdag 18 januari jl. heeft het Calandlyceum tijdens een druk bezocht Plaza School en Sport de Alliantietrofee in ontvangst mogen nemen uit handen van John Wakkie. Leerlingen en docenten van die school mogen met recht trots zijn over hun structurele beweeg- en sportaanbod voor de diverse doelgroepen. In een ander voorbeeld van *good practice* komen sportklassers van het Libanon Lyceum aan het woord. Ze deden hun verhaal tijdens een congres van NL-coach aangekondigd door Humberto Tan. In de gemeente Arnhem zijn er de afgelopen acht jaar veel initiatieven van de grond gekomen. Vakleraren met een duale taakstelling vormen de sportieve spil in de wijk. Behalve een droge ClubExtra heeft Arnhem ook een natte ClubExtra. In vroeger tijden was er ook al samenwerking tussen de school en de sportvereniging. Het leven en werken van Cornelis Kan uit Sneek is daarvan een duidelijk bewijs.

In de gemeente Amsterdam wordt succesvol samengewerkt tussen basisscholen en turnverenigingen.

0 6 | **STAND VAN ZAKEN ALLIANTIE SCHOOL & SPORT** *Astrid Rosenboom*

0 9 | **GOOD PRACTICE UIT AMSTERDAM EN ROTTERDAM** *Sander Blikendaal, Kees Krakeel en Els Oosterlaan*

1 2 | **OP WEG NAAR SPORTIEVE (BASIS)SCHOLEN IN ARNHEM** *Merijn Wilde*

1 6 | **EEN LEVEN IN DIENST VAN SCHOOL EN SPORT** *Jan Kan*

3 1 | **SCHOLENPROJECT AMSTERDAM EEN GROOT SUCCES** *Pieter Matthijsse*

3 2 | **DE SCORENDE SPITSEN** *Aernout Dorpmans*

EN VERDER

4 2 | **Gymnastiek- en turnhistorie** / *Servé Retera*

PRAKTIJK

2 0 | **Yoga in de gymles** / *Claudia Theunisz*

2 5 | **Tik- en afgooispelen, toetje of hoofdgerecht? (2)** / *Henk Breukelman*

RUBRIEKEN

05 | **Eerste pagina**

18 | **De IRP-praktijk**

34 | **Agenda**

38 | **Van het hoofdbestuur, verkort jaarverslag**

45 | **Van de afdelingen**

46 | **Laatste pagina**

Science, géén fiction

Professionele coaching- en analysesoftware en de bijbehorende hardware.

Video in de les, Video in mijn les?
 Kost mij dat niet te veel tijd? Kunnen leerlingen zelfstandig met video werken?
 Hoe oud moet je zijn voor effectieve video feedback? Waarom zou ik dat in mijn
 lessen doen? Kan ik ook voorbeelden afspelen? Mijn school kan dat nooit betalen!
 Kan ik plaatjes en tekeningen over de video heen leggen? Hoef ik nooit meer een
 tape heen en weer te spoelen? Kan ik elk moment van de les achteraf vastleggen?

Kan ik gelijktijdig opnames maken en afspelen???
 Dus ik kan met één leerling kijken terwijl de anderen door oefenen en opgenomen
 worden...en dát zie ik dan ook? Altijd? Dat geloof ik niet.

siliconCOACH timeWARP 2

Dat is misschien wel handig

Neem contact op.

Distributie Nederland, België en Duitsland: Visualcoach, Karolusgelden 20, 2353TA Leiderdorp
 servicelijn: +316 41767989, info@visualcoach.nl, www.visualcoach.nl

WWW.VISUALCOACH.NL

Lancyr
Elswout
 assurantiën & financiën
 nva lid

Collectief ziektekosten

KVLO pakket polis

[• auto • woonhuis
 • aansprakelijkheid
 • caravan • doorlopende
 reis • etc, etc.]

Met hoge kortingen voor KVLO-leden • Ga naar: **www.KVLOverzekerings.nl**

Contactpersonen: Willem Broertjes & Eveline Balk
 wbroertjes@elswoutgroep.nl & ebalk@elswoutgroep.nl

Lancyr Elswout
 Zijlweg 314
 2015 CP Haarlem
 Postbus 2121
 2002 CC Haarlem

Telefoon 023 - 751 00 00
 Fax 023 - 751 00 01
 E-mail info@elswoutgroep.nl
 Internet www.elswoutgroep.nl
 K.v.K. nr. 34170831

COLOFON

Redactie:
Hans Dijkhoff (hoofdredacteur)
Jacqueline Tangelder (redactie-medewerkster)
Redactieraad:
Harry Stegeman (vz), Hilde Bax, Henk Breukelman, Marianne van Bussel-Schippers, Bert Boetes, Lars Borghouts, Danny van Dijk, Ernst Hart, Maarten Massink, Chris Mooij, Eric Pardon, Jorg Radstake.
Redactieadres: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, e-mail: redactie@kvlo.nl
Abonnement Lichamelijke Opvoeding: Jaarabonnement € 55,- (buitenland € 80,-)
Losse nummers € 3,- (excl. verzendkosten)
Handelsadvertenties: Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, fax: 023 571 7680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com
www.bureauvanvliet.com
Verschijningsdata 2007: 19 jan., 9 feb., 2 maart, 30 maart, 27 april, 18 mei, 15 juni, 6 juli, 24 aug., 14 sep., 5 okt., 26 okt., 16 nov., 7 dec.
Druk: Drukkerij Giethoorn Ten Brink, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 052 285 5111.
Vormgeving: FIZZ new media solutions, Stationsweg 44a, 7941 HC Meppel. Tel.: 052 224 6162.
DTP: Marleen van Dokkumburg, Drukkerij Giethoorn Ten Brink.
Aanbieding en plaatsing van teksten en foto's houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben.
Mededelingen vanwege de vereniging en artikelen, die het beleid van de vereniging raken, zijn voor verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur.
Dagelijks bestuur KVLO: G. van Driel, voorzitter mw. drs. B. Zandstra, secretaris mw M. G. van Bussel-Schippers, penningmeester e-mail: bestuur@kvlo.nl
Ledenadministratie: abonnementen en personeelsadvertenties: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist. fax: 030 691 2810 e-mail: ledenadm@kvlo.nl
site: www.kvlo.nl Opzeggingen dienen aangetekend te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar (kandidaatleden vóór 1 augustus). De opzeggingen worden door de KVLO bevestigd. Contributie KVLO: zie de website of neem contact op met onze ledenadministratie
ISSN-nummer: 0024-2810
Telefoon: ledenadministratie 030 693 7676, algemeen 030 692 0847.
Secretariaat Thomas Groepering: Drs F. Huijboom, P. Potterstraat 26, 5143 GX Waalwijk, tel.: 041 633 3022, e-mail: fred.huijboom@wxs.nl
Bezoekadres: Zinzendorflaan 9. e-mail: irp@kvlo.nl
De afdeling rechtspositie is dagelijks bereikbaar van 12.30 tot 16.30 uur 030 693 7678

BASIS BEWEGINGS- OPVOEDING IN DE BASISSCHOOL

EEERSTE PAGINA
DOOR GERT VAN DRIEL

Uit onderzoek, dat gedaan is naar aanleiding van de door ons erelid Jan Rijpstra gestelde vragen in de Tweede Kamer, blijkt opnieuw dat het met de kwaliteit van het bewegingsonderwijs in de basisschool maar matig is gesteld. Slechts 40% van de basisscholen maakt gebruik van de kwaliteiten van een vakleerkracht bewegingsonderwijs. En door de vaak geringe aanstelling per school wordt uiteindelijk maar 9% van de lessen bewegingsonderwijs gegeven door deze vakleerkrachten. Een ernstige en ook jammerlijke vaststelling.

Het is ook bijna niet te geloven dat deze conclusie getrokken moet worden in een tijd dat het besef steeds sterker wordt dat bewegingsarmoede onder jongeren verder toeneemt. En dat zij zo door deze geringe beweegmogelijkheden verstoken blijven van voor hen noodzakelijke ontwikkelingsmogelijkheden. Wie met kinderen omgaat weet hoe belangrijk springen, klimmen, dansen en spelen voor hen kunnen zijn. Bewegend verkennen zij de wereld en leren deze zo kennen; door ernaar te grijpen leren zij begrijpen.

Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat wanneer meer (dan de gebruikelijke twee beweegmomenten per week) tijd besteed wordt aan bewegingsonderwijs, dit zeker niet leidt tot afnemende leerprestaties bij de andere vakken. Integendeel, de leerlingen gaan over het algemeen met meer plezier naar school en de sfeer op school wordt zowel door de leerlingen als hun docenten als beter ervaren. In een onlangs verschenen boek van de Margriet Sitskoorn, getiteld *Het maakbare brein* beschrijft deze hoe, op basis van recent wetenschappelijk hersenonderzoek, verklaard kan worden waarom in een bepaalde leeftijdperiode bepaalde vaardigheden

het best geleerd kunnen worden. En dat bij het niet benutten van deze gevoelige perioden de mogelijkheden voor het leren van bedoelde vaardigheden uitdoven. In latere periodes blijft het mogelijk om te leren, maar gaat het leren minder efficiënt en uiteindelijk ook met minder diepgang en succes.

Uit dit onderzoek haal ik opnieuw het pleidooi om toch vooral meer werk te maken van de kwaliteit van bewegingsonderwijs in het primair onderwijs. Zeker in de tweede helft van de basisschoolleeftijd zijn kinderen uiterst gevoelig voor het leren oplossen van een groot aantal complexe bewegingsvraagstukken. In feite de basis voor het succesvol kunnen deelnemen aan veel situaties van bewegen en sport, zowel bij jeugd als op oudere leeftijd. Het onvoldoende benutten van deze mogelijkheden kan later nooit volledig worden ingehaald. Een definitief gemiste kans dus. Tegen deze achtergrond is het onbegrijpelijk dat de overheid met veel middelen blijft investeren in campagnes en programma's om het belang van bewegen onder de aandacht te brengen, ook van basisschoolleerlingen, terwijl de basisvoorziening in het onderwijs zelf, waar kinderen het gewenste gedrag moeiteloos kunnen leren, nog steeds van onvoldoende kwaliteit blijft.

Uit ander onderzoek is al langer bekend dat ongewenst gedrag, te weinig bewegen, niet zonder meer stopt door het hebben van kennis over de negatieve gevolgen van dat gedrag. Juist het beschikken over de capaciteiten tot het gewenste gedrag en het scheppen van voldoende gelegenheden om het te vertonen zijn gunstige voorwaarden voor het stimuleren van het gewenste gedrag.

Voor ons is het daarom evident dat een eerste bijdrage aan meer bewegen en sport in het onderwijs zal moeten beginnen met een verbetering van de kwaliteit van de bewegingsopvoeding binnen het curriculum van het basisonderwijs. Een vakleerkracht die alle lessen verzorgt, levert dan een belangrijke stap op weg naar die gewenste kwaliteit. Met deze vakspecialist binnen de school is dan het scheppen van aanvullende bewegingsmogelijkheden, zoals een dagelijks aanbod in samenwerking met sportverenigingen, ook makkelijker te realiseren.

TOPIC

STAND VAN ZAKEN ALLIANTIE SCHOOL & SPORT

De Alliantie School & Sport is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van OCW, VWS en de sportkoepel NOC*NSF. De doelstelling van de Alliantie is een dagelijks sportaanbod in en om de school op 90% van de scholen in 2010.

Na een vliegende start van de Alliantie in januari 2006 is echter eind juni 2006 het kabinet gevallen, waardoor alle onderzoeken en projecten in een stroomversnelling zijn gekomen. **Door: Astrid Rosenboom**

In het tweede kwartaal van 2007 wordt het herijkings- en opschalingsplan van de Alliantie aangeboden aan het nieuwe kabinet. In dit artikel leest u de stand van zaken omtrent de programmalijnen en specifiek over de diverse werkplannen die vallen onder deze programmalijnen. Om een structurele en brede basis te leggen voor levenslang sport en bewegen is samenwerking nodig tussen sport en onderwijs ten aanzien van de volgende drie programmalijnen:

- 1 sport- en beweegaanbod waaronder topsport
- 2 kader (opleidingen en combinatiefuncties)
- 3 accommodaties.

SPORT- EN BEWEEGAANBOD

De Alliantie richt zich niet alleen op scholen in het primair en voortgezet onderwijs, maar ook op regionale opleidingscentra (ROC). Sport en bewegen is juist in deze sector voor veel jongeren niet vanzelfsprekend. Het platform bewegen & sport mbo heeft zich, in samenwerking met de MBO Raad, de Alliantie en diverse ROC's, het afgelopen jaar ingezet om sport en bewegen weer op de kaart te krijgen bij de colleges van bestuur.

Er zijn activiteiten op het gebied van communicatie en PR georganiseerd zoals:

- de vorming van een nationaal team met prominente Nederlanders uit het bedrijfsleven, politiek, gezondheidszorg, vakcentrale en sport
- een promotiefilm waarin het perspectief vanuit de leerling benadrukt wordt
- een manifestatie op Papendal waarbij

alle colleges van bestuur uitgenodigd waren. Op deze dag hebben negentien instellingen een intentieverklaring getekend waarin zij aangeven sport en bewegen weer op te nemen in het onderwijsprogramma.

Daarnaast heeft de Alliantie School & Sport sprintpremies ter beschikking gesteld voor ROC-instellingen. In totaal hebben tien instellingen een incidentele premie voor 2007 ontvangen, ter waarde van € 50.000,- en drie instellingen, uit additionele middelen, een premie ter waarde van € 25.000,-. De projecten worden nauwgezet gemonitord ten einde de kennis te bundelen zodat ook andere mbo-instellingen daarvan gebruik kunnen maken.

Er wordt naar gestreefd om in 2007 de ontwikkeling van de sportactieve school in het PO en VO door te zetten naar het mbo en de benchmark in gebruik te nemen.

Daarnaast wordt onderzocht of een mbo-scholencompetitie haalbaar is.

Een tweede belangrijk thema binnen de programmalijn aanbod zijn de inactieve leerlingen waar het NISB een onderzoek naar uitvoert. Gestreefd wordt dat in of naast de lessen op school en in de (aangepaste) trainingen bij de vereniging het sport- en beweegaanbod ook voor deze doelgroep in voldoende mate uitdagend en interessant wordt.

Het NISB is op zes scholen (drie PO en drie VO) door het hele land, pilots gestart. In deze pilots worden diverse stakeholders in en om de school in kaart gebracht en in samenwerking met deze stakeholders wordt een activiteitenaanbod gecreëerd voor de inactieven.

Uit één-op-één contacten met de inactieven is gebleken dat gedragsverandering van deze groep leerlingen extreem moeilijk is en vaak traag verloopt. De conclusies en resultaten van dit onderzoek worden aan het eind van dit schooljaar bekend gemaakt.

TOPSPORT

Rond het onderwerp topsport is een tweetal prestatievelden. Ten eerste het creëren van betere mogelijkheden voor talentontwikkeling op school. De doelstelling omtrent het verhogen van het aantal LOOT-scholen is reeds behaald. Daarnaast wordt momenteel bekeken wat de mogelijkheden zijn voor de LOOT-structuur in het mbo.

Ten tweede het creëren van topsportroutes voor beroepsopleiding topsporters en onderzoek naar de zogenaamde Centra voor Talent Ontwikkeling.

Kader

De belangrijkste uitwerking omtrent professioneel kader is het onderzoek naar de inzet van combinatiefuncties. Dit onderzoek wordt momenteel uitgevoerd door SGBO en hun aanbevelingen volgen eind maart.

In 2007 start de Alliantie met een aantal combinatiefuncties om ervaring op te doen én om scholen sportgeoriënteerd te krijgen. In samenwerking met scholen, gemeenten en sportverenigingen (bonden) worden op basis van co-financiering de combinatiefunctionarissen aangesteld. Daarbij wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke variatie in onderwijstype (PO en VO), aanstelling (gemeente, school, vereniging), gemeente (grootte, sportief, provincie) en sportvereniging (grootte, professionaliteit, meerdere disciplines).

De voorwaarden voor deze pilots worden eind februari bekend gemaakt via de website van de Alliantie:

www.alliantieschoolensport.nl. Een ander belangrijk onderdeel is de ontwikkeling van een nationaal nascholingsaanbod Actieve Leefstijl. De ALO's Amsterdam en Groningen hebben in opdracht van de Alliantie zeven modules ontwikkeld die tot

de zomer worden uitgevoerd in twee pilots. In september 2007 starten alle zes de ALO's met dit nascholingsaanbod dat voornamelijk gericht is op docenten in PO en VO.

Multifunctionele sportaccommodaties

De VSG (Vereniging Sport en Gemeenten) is verantwoordelijk voor de uitvoering van twee projecten op het gebied van accommodatiebeleid: good practices van multifunctionele sport- en onderwijsaccommodaties en innovatieve ontwerpen van school- en sportaccommodaties (Sport 'n [Space]). Het voorlopige resultaat van de good practices is dat er ongeveer 30 projecten staan geregistreerd als 'Good Practices'. Eind 2007 zullen er

FOTO: ANITA RIEMERSMA

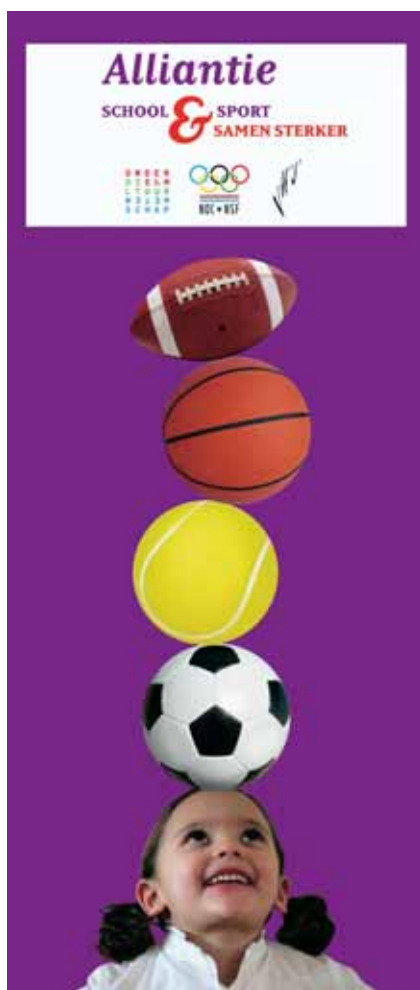
Activiteit voor het mbo?

30 goede voorbeeldprojecten uitgewerkt zijn in een handboek tezamen met richtlijnen voor multifunctioneel gebruik van accommodaties.

Voor het project Sport 'n [Space] heeft de VSG twaalf architectenbureaus uitgedaagd om in samenwerking met twaalf jeugdpanels (leerlingen in het primair, voortgezet en beroeps-onderwijs) innovatieve ontwerpen te maken voor sport- en onderwijsaccommodaties van de toekomst.

De teams zijn geprikkeld om buiten gebaande paden (zoals de sporttechnische normen) te ontwerpen. Deze projecten zijn op vrijdag 26 januari 2007 gepresenteerd. In de drie categorieën is in elke een winnaar uitgeroepen. In het primair onderwijs is het winnende en zeer spraakmakende ontwerp – het Christina Speelsysteem – van de prinses Christina School uit Nieuwegein en Koppert + Koenis Architecten namens de provincie Utrecht. De jury roemde de innovatieve vormgeving die in niets lijkt op de standaardgymzaal van nu. Het ontwerp is zowel toepasbaar in de grote stad als in kleinere gemeenten en vormt een perfecte combinatie van binnen- en buitensport.

In de categorie voortgezet onderwijs ging de prijs naar Look@USS van het Beatrix College in Tilburg. Namens de provincie Noord-Brabant en in samenwerking met GAJ Architecten lieten zij in hun ontwerp een volledig vernieuwende insteek zien. Het vernieuwende van het concept zit onder andere in de gebruikersvriendelijkheid en de brede toepasbaarheid van het ontwerp. Als belangrijk element noemde de jury de onzichtbare verbinding die integratie van allochtone

en autochtone jongeren op een subtiele manier teweebrengt. Namens de provincie Groningen won het Alfa College in Groningen de eerste prijs binnen de categorie middelbaar beroepsonderwijs met de Lighthall. In samenwerking met Van den Belt Sportaccommodaties zetten zij een uitdagend innovatief ontwerp neer. Volgens de jury heeft de vorm van dit ontwerp pretenties voor de toekomst en biedt het veel toepassingsmogelijkheden. Als drijvende hal is dit ontwerp op elk water toepasbaar.

Foto's van de ontwerpen kunt u vinden op www.alliantie.schoolensport.nl onder gemeenten → good practices.

BREDE ANALYSE BEVESTIGT INSTEEL ALLIANTIE SCHOOL & SPORT

Samenvattend lijken op dit moment de volgende inzichten gerechtvaardigd.

- De huidige opzet van samenwerking tussen onderwijs en sport is (mede door de wijze van stimulering/financiering) te incidenteel en heeft te weinig bereik in relatie tot de beweegnorm. Voor het behalen van die doelstelling is andere, meer structurele, stimulering/financiering nodig.
- De uitbreiding van het aanbod aan sport en bewegen vanuit de school naar vijf dagen en samenwerking met sportverenigingen vraagt vooral om voldoende en deskundig kader en modernisering (en uitbreiding) van accommodaties.
- Indien aan de noodzakelijke randvoorwaarden wordt voldaan (kader en accommodatie) dan lijken scholen de meest

geëigende partner om toe te rusten om de doelstellingen te behalen.

- De volledige tussenrapportage vindt u terug op de website van de Alliantie School & Sport, de eindrapportage wordt begin maart 2007 opgeleverd.

NOC*NSF KRITISCH POSITIEF OVER REGEERAKKOORD

NOC*NSF is blij met de expliciete erkenning van de maatschappelijke waarde van sport in het nieuwe regeerakkoord. Het nieuwe kabinet wil met extra geld de sport zelf actief ondersteunen. Daarmee gaat zij verder dan eerdere kabinetten. Winst is ook dat het nieuwe kabinet straks de sportbeoefening op scholen gaat stimuleren. Opvallend is wel dat de nieuwe coalitie bij veel pijlers in het regeerakkoord de rol van sport nog niet concreet weet te maken.

NOC*NSF vindt het een goede zet dat de coalitiepartijen zich nadrukkelijk openstellen voor samenspel met professionele maatschappelijke organisaties. Sport is een belangrijke maatschappelijke kracht en de georganiseerde sport in Nederland staat klaar om mee te praten. Het is vooral een positief regeerakkoord, waarin ambitie en kansen benutten centraal staan. Daar kan de sport zich bij thuis gaan voelen.

Correspondentie: a.rosenboom@sopo.nl

Wil jij een stage of vrijwilligerswerk in Latijns-Amerika om nooit te vergeten?

ISOP regelt het voor je!

Kijk voor meer informatie op www.isop.nl

Of stuur een e-mail naar info@isop.nl

Internationale Studenten Ontwikkelings Projecten

LET OP!

**15 SEPTEMBER 2007
GAAT HET GEBEUREN!**

De Haagse Academie voor Lichamelijke Opvoeding bestaat dan 95 jaar!

En dat betekent... Tijd voor een reünie!

Alle oud-studenten van de HALO en Fysiotherapie zijn welkom op deze gezellige dag die zal bestaan uit: sportactiviteiten, voorlichtingen, eten en drinken en zoals altijd een knallend feest!

Maak kennis met nieuwe collega's, praat bij met oud-klasgenoten en deel je ervaringen!

De reünie vindt plaats op de accommodatie van de HALO (Laan van Poot).

Meer informatie is te vinden op <http://www.halovrienden.nl>

TOPIC

GOOD PRACTICE UIT AMSTERDAM EN ROTTERDAM

Calandlyceum, **Amsterdam**

Het Amsterdamse Calandlyceum heeft 18 januari jl. tijdens het School en Sport Plaza, te Amsterdam, de Alliantietrofee in ontvangst mogen nemen. Hiermee is in het kader van de Alliantie School & Sport het Calandlyceum uitgeroepen tot 'best practice' van de provincies Noord-Holland en Flevoland.

Door: Sander Blikendaal

FOTO: HANS DIJKHOFF

Overhandiging van de eerste prijs tijdens het Sport Plaza in Amsterdam

Om winnaar te worden van de Alliantie-trofee moest worden voldaan aan een aantal punten. Namelijk dat sportactiviteiten structureel verankerd zijn binnen zowel de school als de sportvereniging. Daarnaast moet de doorstroom naar de sportvereniging gestimuleerd worden en tot slot moet er een bijdrage geleverd worden aan de hoofddoelstelling van de Alliantie: dat in 2010 alle leerlingen op 90% van alle scholen dagelijks kunnen sporten. Het sportieve activiteitenprogramma op het Calandlyceum blinkt uit op deze drie punten. Dit heeft onder andere te maken met het Topscore-programma waaraan het Calandlyceum deelneemt.

TOPSCORE

Topscore is een sportstimuleringsprogramma van de gemeente Amsterdam voor jongeren tussen twaalf en achttien jaar. Topscore wordt uitgevoerd in samenwerking met buurtorganisaties, sportverenigingen en scholen voor voortgezet onderwijs. Op het Calandlyceum zorgt Topscore ervoor dat leerlingen uit het eerste en tweede leerjaar vanaf de kerstvakantie elke vrijdag gratis kunnen sporten. Leerlingen op het Calandlyceum hebben de keuze uit maar liefst acht verschillende sporten die zij gedurende de rest van het schooljaar kunnen beoefenen. Als sportieve afsluiting van het jaar organiseert Topscore wedstrijden tussen de scholen die deelnemen aan dit project. Om zoveel mogelijk leerlingen kennis te laten maken met een nieuwe sport heeft het Calandlyceum de regel dat leerlingen geen sporten mogen kiezen die zij in hun vrije tijd in verenigings-

FOTO: SANDER BLIEKENDAAL

De enthousiaste Caland LO-sectie

verband al beoefenen. De ervaring leert dat deze regeling het breedtesportkarakter ten goede komt. Leerlingen uit de hogere jaren kunnen kiezen uit een van de drie scholencompetities die Topscore verzorgt: de Futsal competitie in samenwerking met de KNVB, de School League Flag en Tackle Football samen met de Amsterdam Admirals en de Topscore School League in samenwerking met de Amsterdam Astronauts. In de uitvoering van het sportieve programma van Topscore wordt er nauw samengewerkt met zes sportverenigingen en een aantal instellingen binnen het stadsdeel. Daarnaast spelen de leerlingen zelf ook een grote rol. Het Calandlyceum heeft acht bovenbouw leerlingen die optreden als Topscore-ambassadeur. Zij hebben verschillende ondersteunende taken en vergroten zodoende ook de betrokkenheid bij dit project.

EXTRA AANDACHT

Naast de breedtesport voor alle leerlingen biedt het Calandlyceum ook veel mogelijkheden voor talenten. De school is namelijk één van de 25 LOOT-scholen (Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport) in Nederland. Talentvolle honkballers (onder regie van de KNBSB) op het Calandlyceum zitten bij elkaar in een klas, waarbij de lessen worden afgestemd op de trainingen. Daarnaast is er een samenwerking met de tennisbond (KNLTB) waardoor talentvolle tennissers na ochtendtrainingen met busjes naar school worden gebracht. Een vergelijkbare constructie wil de school opzetten voor getalenteerde volleyballers en wellicht andere sportbonden. Ook de minder vaardige leerlingen krijgen op het Calandlyceum de

nodige aandacht. Deze leerlingen kunnen in aanmerking komen voor een blokkur motorische remedial teaching per week.

LESSEN LO

Als we kijken naar alle extra's die het Calandlyceum heeft te bieden mag je verwachten dat het ook goed zit met de lessen LO. Dat is absoluut het geval. In de eerste leerjaren krijgen de leerlingen ruim voldoende uren LO aangeboden en bovendien heb-

EEN SCHOOL MET EEN GROOT HART VOOR SPORT

ben ze de mogelijkheid te kiezen voor de sportklas. In de hogere jaren biedt het Calandlyceum LO2 aan, in de tweede fase havo en vwo en tevens in het vmbo. Voor de leerlingen die niet kiezen voor LO2 is er binnen LO1 evengoed een ruime keuze voor extra activiteiten binnen het sportkeuzeprogramma.

SPORTIEVE SCHOOL

Het mag wel duidelijk zijn dat het Calandlyceum een sportieve school is met sportieve leerlingen. Maar ook de docenten kunnen zo nu en dan zweten binnen de schoolmuren. Tijdens uren dat de gymzalen vrij zijn kunnen leerlingenteams het opnemen tegen docententeams. Dit is een leuke manier om via sport leerlingen en docenten dichter bij elkaar te brengen. Dit soort initiatieven zullen in de toekomst verder worden uitgebreid. Want het Calandlyceum zal vanaf de zomer 2007 beschikken over een nieuw multifunctioneel sportcomplex. Voor het gebruik van dit sportcomplex liggen de plannen van een uitgebreidere samenwerking met de lokale sportverenigingen al klaar. Ook dit vooruitzicht speelde een rol in het toekennen van de Alliantietrofee.

Correspondentie: s.bliekendaal@hva.nl

Libanon lyceum, Rotterdam

Daar stonden ze: in hun zondagse kleren namen Björn, Olkan, Ismail en Ravish het enthousiaste applaus in ontvangst. Het gevoel: of zij zojuist een topprestatie op de Olympische Spelen hadden geleverd en werden toegejuicht in het Holland House. Het publiek: ruim honderd topcoaches uit alle takken van sport, politici en andere prominenten uit de sportwereld.

Door: Kees Krakeel en Els Oosterlaan.

Je moet het maar even doen: aangekondigd worden door niet minder dan Humberto Tan en door de microfoon in een grote zaal vertellen over de sportklassen op jouw school, het Libanon

Lyceum in Rotterdam. Tijdens het eerste congres op 17 november van NL Coach, de organisatie die het coachen in de sport in de meest brede zin gaat faciliteren, vertellen vmbo-tl-leerlingen

FOTO: ELS OOSTERLAAN

Humberto Tan ondervraagt de leerlingen

Björn, Olkan, Ismail en Ravish over hun redenen. Waarom de sportklas? 'Omdat je kan laten zien waar je echt goed in bent' (Ismail, tweedeklas). 'Omdat het leren veel beter gaat als je veel kan sporten. Ik kan niet zo goed stilzitten, snap je?' (Olkan,

VIER SPORTKLASSERS EN HUN MOTIVATIE

tweedeklas). 'Omdat je leert hoe je met anderen samenspeelt en samen leert. En omdat je anderen kan helpen, bijvoorbeeld bij sportdagen voor zielige, oh sorry: gehandicapte, kinderen' (Björn, derdeklas). 'Omdat ik na het Libanon naar het Cios wil; door de sportklas kan ik me goed voorbereiden op de selectie' (Ravish, derdeklas).

LEERLINGEN GROEIEN

Mooier had Kees Krakeel, docent, initiatiefnemer en mentor van de sportklassen op zijn kleurrijke school in Rotterdam, het niet kunnen zeggen. Hij vertelt: 'Wij zijn op school niet met de sportklassen gestart om strategische redenen, om de school te profileren bijvoorbeeld. Nee, wij merkten op school al jaren dat

Kees Krakeel en zijn jongens

FOTO: ELS OOSTERLAAN

de leerlingen in tl 2 en 3 negatief gedrag vertoonden, slechte cijfers haalden, te veel kinderen vielen uit. Een reden was dat zij eigenlijk vooral teleurgesteld waren dat zij 'maar naar de mavo gingen'. De sportklas biedt hen dé kans om te laten zien dat zij ergens heel goed in zijn. Zij groeien ontzettend, wat goed te merken is aan de sterk verbeterde sfeer in de sportklassen'. Ergens trots op mogen en kunnen zijn is toch één van de pijlers onder het opgroeien tot een volwassen en zelfstandig mens en burger. Dat is de basis. Niet de topprestatie als zodanig, maar in de hele breedte: het leren, het samenleven met heel verschillende medeleerlingen en het sporten. Daarmee legden de jongens een mooie concrete verbinding met een van de doelen van NL Coach: sport - onder deskundige leiding - stimuleren in de hele breedte van de Nederlandse samenleving. De basis daarvan wordt op onze scholen gelegd: door gemotiveerde, geïnspireerde en deskundige docenten lichamelijke opvoeding.

BASIS VOOR PROJECT

De sportklas op het Libanon Lyceum vormt de basis voor een project dat volgend jaar in de grootstedelijke gebieden wordt uitgerold, waarbij samenwerking tussen het bedrijfsleven, de sportwereld en het onderwijs gaat worden gerealiseerd. Samen moet het mogelijk worden ook deze kinderen te laten slagen en te benadrukken waar ze goed in zijn: in dit geval bewegen. Toen bij het diner in het chique restaurant van het hotel Humberto Tan met zijn bord aanschoof bij Björn, Ismail, Olkan en Ravish kon hun dag helemaal niet meer stuk. Humberto vertelde enthousiast over veel bekende topsporters die hij geïnterviewd had. Zij vergaten bijna te eten! Humberto gaf hen tenslotte een mooie levensles mee: 'Wanneer heb je succes en geluk? Als jouw kans voorbij komt en je er dan klaar voor bent om hem te grijpen!'

Correspondentie: ost@llr.n of krk@llr.nl

TOPIC

OP WEG NAAR SPORTIEVE (BASIS)SCHOLEN IN ARNHEM

Om de doelen van de Alliantie School & Sport te realiseren is de samenwerking van onderwijs en sportverenigingen vanzelfsprekend en van cruciaal belang.

De ontwikkelingen op het gebied van school en sport die zich de laatste jaren in Arnhem ontwikkelden, zijn in chronologische volgorde op een rij gezet. Duidelijk wordt hoe Arnhem er op dit moment voorstaat. **Door: Merijn Wilde**

Er is al veel gebeurd. Sportbedrijf Arnhem heeft hierbij als aanjager gefungeerd. Scholen en schoolbesturen zijn enthousiast. Om de voortgaande lijn uit te bouwen en te borgen, zijn we in gesprek met schoolbesturen over visie op bewegen en sport. De uitkomst zal voor de komende jaren richting aan de organisatie en inrichting rondom het thema school en sport geven. Hier volgt een terugblik op de actiepunten voor bewegingsonderwijs en schoolzwemmen 2000-2006. Arnhem heeft op dit moment 44 basisscholen met 66 locaties. Op 25 scholen zijn vakleerkrachten werkzaam.

BEWEGINGSONDERWIJS

Aanstelling consulent bewegingsonderwijs
Vanaf 1 augustus 1999 is een fulltime bewegingsconsulent bij Sportbedrijf Arnhem aangesteld.

Introductie methode Planmatig Bewegingsonderwijs

Op dit moment werken dertig scholen met deze methode. Ervaring leert dat de methode uitermate geschikt is, daar waar vakleerkrachten samenwerken met groepsleerkrachten. De methode zorgt voor een gevarieerd lesaanbod, is goed toepasbaar en zorgt er bovendien voor dat alle leerlijnen voldoende aan de orde komen.

Accommodaties op orde

Groot spelmateriaal op basisniveau gebracht, klachtenafhandeling verbeterd.

Effectieve roostering

Op basis van aanmelding, betere afstemming met scholen over de planning van de

lessen bewegingsonderwijs en schoolzwemmen. Hierbij is gekeken naar busvervoer en accommodatiegebruik. De vakleerkracht is meer wijkgericht ingeroosterd, hierdoor is er minder reistijd.

Duale taakstelling

Op de 25 scholen waar vakleerkrachten werken, hebben deze vakleerkrachten een duale taakstelling. Binnen/buitenscholen leren heeft hierdoor op die scholen een impuls gekregen. De formatie is de afgelopen jaren gegroeid van 3,5 naar 10,5 fte aan het begin van dit schooljaar.

**WIJKGERICHT INROOSTEREN
SCHEELT REISTIJD**

Ontwikkelen vangnet (MRT-club extra)

Vanaf 2002 worden er in een drietal wijken activiteiten georganiseerd, onder de noemer Club Extra. Kinderen die net iets anders bewegen kunnen deelnemen aan deze activiteiten. In drie andere wijken gebeurt dit onder de noemer Gym plus. Onder schooltijd worden er op vier scholen MRT-lessen door de vakleerkracht verzorgd.

Ontwikkelen scholingsplan groepsleerkrachten

- In 2001 is er een scholing ontwikkeld voor groepsleerkrachten binnen de vijf activiteitengebieden: spel, turnen, stoeispielen, bewegen op muziek en atletiek. Twee keer is er een spelbijscholing geweest (deelname van negentien groepsleerkrachten), één keer een minitrampolinescholing (deelname van achttien groepsleerkrachten).

Samenwerking Cios Arnhem/HAN Nijmegen

- In 2003 is een convenant gesloten met het Cios met betrekking tot samenwerking op school en in de wijk.
- Op zestien scholen ondersteunen ongeveer 75 studenten Lobos de lessen bewegingsonderwijs.

Vriendschap

- Ook studenten van de opleiding HAN Nijmegen worden inmiddels op meerdere scholen ingezet.
- Gemiddeld lopen 25-30 studenten stage bij naschoolse sportactiviteiten. Daarnaast lopen studenten stage bij diverse sportverenigingen. Het aantal studenten is (nog) niet bekend.

SCHOOLZWEMMEN

Protocol schoolzwemmen verbeterd

In het schooljaar 2000/2001 is de uitvoering van de taken genoemd binnen het protocol beter toegepast. Met name de toezichthoudende taak van de groepsleerkracht is aangescherpt.

Acrogym

Aanpassing organisatie

Kleinere groepen

Groepsgrootte van één op twintig, naar één op vijftien naar één op twaalf.

Communicatie

Twee keer per jaar is er informatie over het programma schoolzwemmen naar de ouders en school.

Scholing

Alle lesgevende docenten zijn en worden jaarlijks bijgeschoold; vakinhoudelijk en op het gebied van EHBO.

Functionele ongelijkheid

'Witte' scholen hebben meer ondiep badwater vrijgemaakt voor 'zwarte' scholen.

Vangnetregeling

Groep 3 kan al eerder kennismaken met het schoolzwemprogramma. Kinderen van 'zwarte' scholen krijgen in plaats van 30 minuten-lessen, lessen van drie kwartier aangeboden. Kinderen uit groep 6, 7 en 8 kunnen bij voldoende badwater, alsnog een diploma halen tijdens de lessen van groep 4 en 5. Kinderen uit groep 6, 7 en 8 kunnen versneld instromen bij de particuliere zwemlessen.

Leerlingvolgsysteem

Er is een nauwkeurig leerlingvolgsysteem opgezet, gebaseerd op de lespunten van het zwem ABC. Gemiddeld 3000 kinderen krijgen jaarlijks zwemlessen aangeboden.

Overzicht houden

Val achterover

Uit het leerlingvolgsysteem blijkt dat nu 93% van de kinderen met minimaal één diploma de basisschool verlaat.

Natte ClubExtra

Voor kinderen, die net iets anders bewegen, wordt er inmiddels ook een natte ClubExtra-activiteit aangeboden. In groepjes van maximaal zes kinderen worden de kinderen bijgespijkerd.

Samenwerking Cios

In 2003 is er een convenant gesloten met het Cios met betrekking tot samenwerking op school en in de wijk. Dit heeft geresulteerd in structurele ondersteuning van het programma schoolzwemmen door ongeveer 125 studenten gedurende drie momenten in de week.

AANSLUITING SCHOOLSPORT - NASCHOOLSE SPORT 2000-2006

Samenwerking verenigingen

- Zes jaar lang vier verenigingen per jaar verenigingsondersteuning conform BOS-methodiek.
- Drie jaar lang tien WhoZnextgroepen bij verenigingen. Deze organiseerde conform BOS-methodiek minimaal drie activiteiten per jaar.
- Bij vijf verenigingen is er gedurende zes jaar een jeugd-sportcoördinator conform BOS-methodiek.
- Overeenkomsten gesloten met de tennisbond (2004) en de judobond (2006) conform BOS-methodiek. Jaarlijks zijn er vijf tennisprojecten en tien judoprojecten.

Sportbuurtwerk nieuwe stijl

Het huidige functieprofiel van de sportbuurtwerker (7 fte) is meer gericht op de BOS-methodiek, van een meer uitvoerende taak naar coördinerend en ondersteunend.

Vernieuwing aanbod

- Cool Kids Sport (twee scholen groep 7 en 8, met name outdoor programma's zomer en winter).

- Sport van de maand (kennismakingsles op school, daarna twee keer in de wijk en afsluitende les bij de vereniging op zes scholen voor groep 3 t/m 8).
- Clinics (o.a. tennis, skate, turnen, handbal, badminton, basketbal en hockey) jaarlijks 50 clinics.
- Sportwijs 1190 kinderen doen jaarlijks mee aan 43 verschillende takken van sport.
- Schoolsportkalender. 5300 kinderen doen jaarlijks mee aan de schoolsporttoernooien (basketbal, schaken, voetbal, hardlopen, handbal, tennis en dammen).
- Verlengde schooldag (VSD). Jaarlijks worden minimaal twintig VSD-activiteiten uitgevoerd. Gemiddeld nemen tien kinderen aan deze activiteiten deel.

POOL VAKONDERWIJS

In het volgende deel een terugblik op de actiepunten organisatie, aansturing en coördinatie van de pool vakonderwijs 2000-2006.

Vakgroep bewegingsonderwijs

Alle vakleerkrachten tezamen vormen de vakgroep bewegingsonderwijs. Deze vakgroep heeft een belangrijke functie voor de vakleerkrachten. Zij komen regelmatig bij elkaar, ervaringen worden uitgewisseld, nascholing (waaronder EHBO) vindt plaats, clinics worden georganiseerd en er is tijd voor gezellige momenten. De formatie vakleerkrachten bedraagt op dit moment 10,5 fte en is ondergebracht in een pool. Specialisten die belast zijn met het geven van bewegingsonder-

wijs (aan meerdere groepen) zijn ook van harte welkom om zich aan te sluiten bij de vakgroep.

Ontwikkeling vakwerkplan

Voor het programma schoolzwemmen is een vakwerkplan ontwikkeld waarmee in de praktijk gewerkt wordt.

Een vakwerkplan bewegingsonderwijs is niet ontwikkeld. Scholen werken veelal met een nieuwe methode (planmatig bewegingsonderwijs). Dertig scholen hebben deze nieuwe methode aangeschaft.

Leerlingvolgsysteem

Zowel binnen het programma schoolzwemmen als het bewegingsonderwijs is een werkbare leerlingvolgsysteem ontwikkeld. Deze is

in het zwembad gebaseerd op lespunten van het zwem ABC. In het bewegings- onderwijs is dit leerlingvolgsysteem gebaseerd op de leerlijnen. Hiermee is het mogelijk de leerlingen gedurende hun hele schooltijd op hun motorische vaardigheden te volgen. Kinderen die moeite hebben met de motorische vaardigheden komen in aanmerking voor Gym+ of ClubExtra.

Functieprofiel coördinator

Er is een duidelijk functieprofiel van de coördinator vakgroep bewegingsonderwijs ontwikkeld. De functie van de coördinator is nu ondergebracht bij het onderwijs (0,3 fte). Zijn/haar werkzaamheden zijn gerelateerd aan groei/krimp van de pool.

De omvang van de taken bestaat uit 0,5 fte, waarvan 0,2 fte gefinancierd wordt door de gemeente.

Effectieve roostering binnen projecten breedtesportimpuls en buurt-onderwijs-sport (BSI/BOS)

Door groei van de pool kunnen de vakleerkrachten meer wijkgericht ingezet worden. Dit heeft tot gevolg dat er zowel minder reistijd als taaktijd verloren gaat. De vakleerkracht is hierdoor steeds meer een herkenbaar gezicht op school, in de wijk en bij de vereniging. Daar waar er BOS-projecten lopen maakt hij/zij deel uit van het BOS-team.

Om in aanmerking te komen voor in eerste instantie de BSI- en later de BOS-regeling hanteert de gemeente het principe voor wat hoort wat; scholen die te kennen hebben gegeven in aanmerking te willen komen voor zo'n project moeten daarin zelf ook hun steentje bijdragen: het beschikbaar stellen van een aantal fte's. Tezamen met de 'gemeente-fte's' werd het op deze wijze mogelijk op een aantal scholen een vakleerkracht aan te stellen.

De aanstelling is van een zodanige omvang dat tenminste een van de twee lessen bewegingsonderwijs wordt gegeven door een vakleerkracht.

De komst van een vakleerkracht betekent op veel scholen een belangrijke kwaliteitsimpuls voor ons vak.

Het hele sportieve klimaat zowel binnen als buiten de school krijgt hiermee de aandacht die het verdient.

Natuurlijk bestaat de belangrijkste taak van de vakleerkracht uit het verzorgen van de lessen bewegingsonderwijs.

Daarnaast is hij/zij de initiator van sportieve activiteiten zowel binnen als buiten de school. Dit laatste kan zowel in een coördinerende als ook in een uitvoerende rol.

BLIK VOORUIT

Al deze ontwikkelpunten tezamen zorgen ervoor dat in Arnhem op veel plaatsen aan de voorwaarden voldaan wordt ruimte te scheppen voor het uitbouwen van bewegen en sport in en rondom de school.

Zien de scholen het belang in van goed kwalitatief bewe-

Praktijkvoorbeeld Arnhem

Wijk Klarendal, St Marten, Sonsbeekkwartier.

Vijf basisscholen, waarvan drie met een vakleerkracht.

Vakleerkrachten verzorgen ook naschools aanbod, ze hebben een duale taakstelling.

Wat gebeurt er naast de reguliere lessen bewegingsonderwijs?

- Samenwerking met lokale sportverenigingen: Budo-sport Arnhem (Judo Op School project), Turnvereniging AAC, Atletiekvereniging Ciko.
- Deelname aan kennismakingslessen via gemeentelijk project Sportwijs.
- Deelname aan schoolsporttoernooien voetbal, basketbal.
- Deelname aan schaatsactiviteit en rondje Nederland (hardlooppwedstrijd Openluchtmuseum).
- Naschools aanbod: gym+, peutergym.
- Nauwe samenwerking met buurtsportvereniging Sportpunt Klarendal, alwaar dagelijks aanbod.

gingsonderwijs gecombineerd met een goede aansluiting in het naschoolse traject, waarin ook de samenwerking met plaatselijke sportverenigingen tot zijn recht komt, dan ontstaan er mooie plaatjes.

Op een aantal plaatsen in de stad, zoals in de wijk Klarendal is het al zover (zie kader).

Elders wordt hard gewerkt om de idealen van de Alliantie te verwezenlijken.

Over de auteur

Merijn Wilde, werkzaam als coördinator van de vakgroep bewegingsonderwijs in Arnhem en tevens in dienst van de Alliantie als scorende spits.

Foto's: Edwin van Gastel

Correspondentie: merijn.wilde@arnhem.nl

TOPIC

EEN LEVEN IN DIENST VAN SCHOOL EN SPORT

De kop van dit artikel, geschreven in het tijdperk van de Alliantie School & Sport, duidt erop dat bijna 100 jaar geleden er al KVLO-leden waren die in een persoonlijke, plaatselijke strijd voor een verbond tussen school en sport, geschiedenis hebben geschreven. Het feit dat kort geleden één van de toegangswegen tot het splinternieuwe sportcomplex Schuttersveld in Sneek de naam **Cornelis Kanstraat** heeft gekregen, is de aanleiding om in kort bestek aandacht te besteden aan de werkzaamheden en successen van deze oud-collega. **Door: Jan Kan**

FOTO: JAN KAN

CHRONOLOGIE

Een beperkt chronologisch overzicht van leven en werken, dat eigenlijk al voor zichzelf spreekt, en waaruit iedereen de conclusie zal trekken dat er plaats en waardering zal zijn voor de echte *vakman*.

Bij ieder aangeduid onderwerp is vanzelfsprekend veel meer te vertellen, maar de kenner zal zeker een goede indruk krijgen van alle tijd en energie die Cornelis Kan tijdens zijn leven besteedde om zijn kwaliteiten te ontwikkelen en te demonstreren. Het is zelfs mogelijk dat vele lezers extra geïnspireerd raken!

1892: Geboren in een tamelijk armoedige volkswijk in Amsterdam met weinig toekomstmogelijkheden na afloop van de lagere school.

1909: Daarom als vrijwilliger (tamboer) in militaire dienst tot 1921. Tijdens die dienstdienst werd zijn grote aanleg voor toestelturnen ontdekt en ont-

wikkeld (militaire gymnastiekvereniging Leonidas te Utrecht). Die aanleg leidde via regionale wedstrijden in 1920 tot het turnkampioenschap van Nederland.

1912 - 1916:

Tijdens de militaire dienstdienst particuliere studie voor de akte MO-P met uiteraard het Duitse stelsel als basis.

1920: Eveneens geslaagd als militair hoofdgymnastiek-

onderwijzer (Zweedse stelsel - Hubert van Bleyenburgh).

1914 - 1918:

Tijdens de mobilisatie gedetacheerd (telefoondienst), studierend en werkzaam als verenigingsleider in Utrecht - Bodegraven - Amsterdam - Texel - Boxtel - Middelburg - Limburg en tenslotte weer Utrecht (bij de gymnastiekvereniging Attila waar hij zijn latere echtgenote ontmoet).

Na 1918:

In veel plaatsen demonstraties gegeven met zijn keurploegen in heel Nederland en ook optredend als jurylid, onder andere in Friesland.

1921: Na zijn huwelijk met Dien van der Horst, dankzij voorpraak van invloedrijke turnvrienden in Friesland, benoemd in Bolsward als gemeentelijk gymnastiekonderwijzer en leraar aan de Rijkszuivelschool. Het lage salaris noopt tot bijverdiensten bij gymnastiekvereni-

gingen in Bolsward en Witmarsum en een studie plus praktisch Heilgymnastiek en Massage.

Daarnaast: secretaris gemeentelijke commissie voor Lichamelijke Oefening en Sport, lid technische commissie turnkring Sneek en gewest Friesland (KNGV), leider Fries keurcorps.

Cursussen gevolgd: kleutergymnastiek (Thulin), Deense gymnastiek (Niels Bukh) en ritmische gymnastiek (Hannover Musterschule).

CORNELIS KAN: 1892 - 1979

1925: Sollicitatie naar en benoeming in Sneek (verdubbeling salaris!). In Sneek bereikt hij het hoogtepunt van zijn carrière: gemeentelijk gymnastiekleraar (zeven lagere scholen en de openbare ULO-school), voorzitter commissie Lichamelijke Oefening en Sport (veel steun van gemeente en medici), technisch bestuurslid turnkring Friesland, leider van diverse verenigingen (met name van Thusnelda Greate Pier - TGP, waarin hij nieuw leven geblazen heeft met het oprichten van zgn. kinderklassen), de oprichting van de afdeling Sneek van de Nederlandse Arbeiders Sport Bond (de N.A.S.B.), particuliere clubjes, secretaris van de KVLO afdeling Friesland, pionier afdeling Friesland van het NHV (veldhandbal) en, tussen de bedrijven door, nog steeds actief turner.

Herinneringstableau

FOTO: JAN KAN

1928: Door tijdgebrek moest hij de training voor deelname aan de Olympische Spelen in Amsterdam opgeven. Natuurlijk leidde dit alles na de tweede wereldoorlog tot vele bliken van waardering:

- 1948: erespeld 25 jaar KNGV, 25 jaar leider TGP
- 1951: erelid afdeling Friesland KVLO
- 1954: erelid turnkring Friesland.

1957: Afscheid van Sneek wegens bereiken van pensioengerechtigde leeftijd. Daarbij geëerd met de Eremedaille van Oranje Nassau in goud - woorden van waardering van burgemeester, inspecteurs en hoofden van scholen. Eveneens een brief van KVLO-voorzitter J.M.J. Korpershoek (grote dienst bewezen aan lichamelijke oefening en turnen - liefde en energie - diep respect - warm compliment en eerbied).

Daarna gaf hij toch nog lessen in noodgevallen: enkele lagere scholen, Rijks-HBS en Christelijke Kweekschool (op 72-jarige leeftijd!).

1973: Nieuwe sporthal in Sneek op voorstel van de Sneker Sportraad, ter herinnering naar hem vernoemd: de C. Kanhal.

1977: De ouderdom laat zich gelden.

Er volgen moeilijke jaren in een rolstoel, met verzorging in verpleeghuizen in Heerenveen en Amersfoort, en aldaar overlijdt hij op 10 december 1979 (twee dagen na zijn 85ste verjaardag, en op de verjaardag van zijn zoon Jan).

1996: Bij de renovatie van deze hal werden zijn medaillekast, enkele actiefoto's en zijn levensbeschrijving prominent aangebracht.

Het verhaal is echter nog niet voorbij.

2006: De C. Kanhal moet plaatsmaken voor woningbouw en wordt gesloopt, een hard gelag voor zijn nabestaanden. Het gemeentebestuur geeft de nieuwe hal de naam van het complex: Schuttersveld. De in 1996 geschonken herinneringen aan C. Kan worden wél overgebracht naar de nieuwe hal, ze komen te hangen in de vergaderzaal. En de herinnering aan hem blijft óók voor altijd bestaan: er wordt een straat naar hem vernoemd. Deze Cornelis Kanstraat grenst aan het nieuwe, multifunctionele sportcomplex.

De hele familie van Cornelis Kan is en blijft trots op vader, grootvader en overgrootvader.

Ook voor de Alliantie School & Sport is het hier beschrevene zo goed als uniek en de moeite van het vermelden aan onze vakwereld dubbel en dwars waard.

Correspondentie: houbenkan@home.nl

De afdeling individuele rechtspositie biedt hulp en bijstand bij vragen en problemen die voortvloeien uit de werksituatie van leden van de KVLO. Deze juridische bijstand geldt voor leden werkzaam in en buiten het onderwijs.

Om een indruk te geven van de zaken die dagelijks op de afdeling IRP behandeld worden. In deze rubriek een selectie uit gestelde vragen of een uitleg over veelvoorkomende zaken.

Door: mr. Sandra Roelofsen

In LO 2 kwam in deze column de Landelijke Klachtencommissie (LKC) aan de orde. Naast klachten die te maken hebben met ongevallen die in de les LO plaatsvinden, hebben ook docenten LO te maken met klachten aangaande ongewenste (seksuele) omgangsvormen.

'De ouders van een dertienjarige leerling van een openbare scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs klagen erover dat de docent lichamelijke opvoeding hun dochter zeer onzeker maakt door zijn blikken naar haar en zijn gebaren. Volgens de leerling kijkt hij regelmatig naar haar borsten en billen en heeft hij op enig moment gezegd dat zij er mooi uitzag.'

Het zal enkelen van u niet onbekend voorkomen: een blik of gebaar, een vriendelijk bedoelde aanraking of een complimentje worden soms door bepaalde leerlingen (of collega's) uitgelegd als seksueel intimiderend, terwijl een stemverheffing of aansporing om toch wat beter je best te doen bij die cooptest uitgelegd wordt als intimiderend en bedreigend. Het moge duidelijk zijn dat aanraken van leerlingen door een docent in de lessen LO alleen verstandig is in het geval dit een duidelijk doel dient: om een leerling op een veilige wijze te vangen is aanraking nu eenmaal noodzakelijk.

Een vriendschappelijk of motiverend gebaar wordt (helaas) maar al te vaak verkeerd uitgelegd!

Niet verder vertellen hoor!

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Ongewenste omgangsvormen is een breed begrip en omvat naast ongewenste intimiteiten ook dreiging, agressie, machtsmisbruik en geweld. Ook een 'pedagogische aanpak' die deze elementen in zich draagt valt hier vanzelfsprekend onder.

Onder ongewenste intimiteiten vallen alle als ongewenst ervaren, seksueel getinte aandacht die verbaal, non-verbaal of fysiek kan zijn. Het ongewenst zijn van het gedrag wordt daarbij bepaald door degene die het ondergaat en hoeft dus niet zo bedoeld te zijn.

Elke school is sinds 1998 verplicht om een eigen klachtenprocedure te hebben en aangesloten te zijn bij een klachtencommissie. Ook is de school verplicht om een vertrouwenspersoon aan te stellen. In de klachtenregeling van de school staan de taken en bevoegdheden van de vertrouwens(contact)persoon, de klachtencommissie en het bevoegd gezag nauwkeurig omschreven. De klachtenregeling, waarin de stappen van het klachtonderzoek staan, moet garanderen dat zowel de klager als de aangeklaagde zorgvuldig en rechtvaardig behandeld wordt.

Als er een klacht tegen u wordt ingediend zal het bevoegd gezag (in de meeste gevallen) volgens de procedure handelen. Een klacht behoort ook in behandeling te worden genomen, dat kunt u de schoolleiding niet kwalijk nemen.

Dat is overigens ook in uw belang omdat daarbij uw rechten gerespecteerd dienen te worden. Disciplinaire maatregelen zonder degelijk onderzoek van de daartoe bevoegde personen en zonder een degelijke toepassing van het beginsel van hoor en wederhoor zal niet geaccepteerd worden door een externe klachtencommissie. Ook zal een eigen onderzoek of bemiddeling tussen partijen door de schoolleiding zelf in veel gevallen stranden bij de klachtencommissie.

In het bovengenoemde voorbeeld wordt de klacht van ouders door de LKC ongegrond verklaard, onder meer omdat de aantijgingen niet gedragen worden door gespreksverslagen, aangetoonde omstandigheden of feitelijkheden, anders dan mededelingen 'van horen zeggen'. Ook het horen van andere leerlingen uit de klas heeft onzorgvuldig plaatsgevonden, namelijk in groepsverband, waarbij volgens de LKC aangenomen mag

worden dat deze wijze van ondervraging het waarheidsgehalte van de verklaringen aantast.

Daarmee zijn de aantijgingen niet voldoende aannemelijk gemaakt en wordt de klacht ongegrond verklaard. Daar sta je dan als docent, weliswaar met een ongegronde klacht, maar met een aangetaste en beschadigde naam. Daarvoor is een volledige en openlijke rehabilitatie ten overstaan van de schoolgemeenschap bedoeld. Dit voorkomt weliswaar geen roddel en achterklap en zeker niet het gevoel van beschadiging, maar kan wel een eerste stap zijn in het herwinnen van zelfrespect en herkrijgen van respect van de school. Hebt u te maken met klachten, op welke wijze dan ook? Neem dan altijd contact op met de afdeling IRP, te bereiken per e-mail: irp@kvlo.nl en dagelijks van 12.30-16.30 uur op telefoonnummer 030 693 7678.

PRAKTIJJKATERN BEHORENDE BIJ LICHAMELIJKE OPVOEDING 4 - 2007

PRAKTIJK KATERN

R O D E I R P - P R A K T I J K

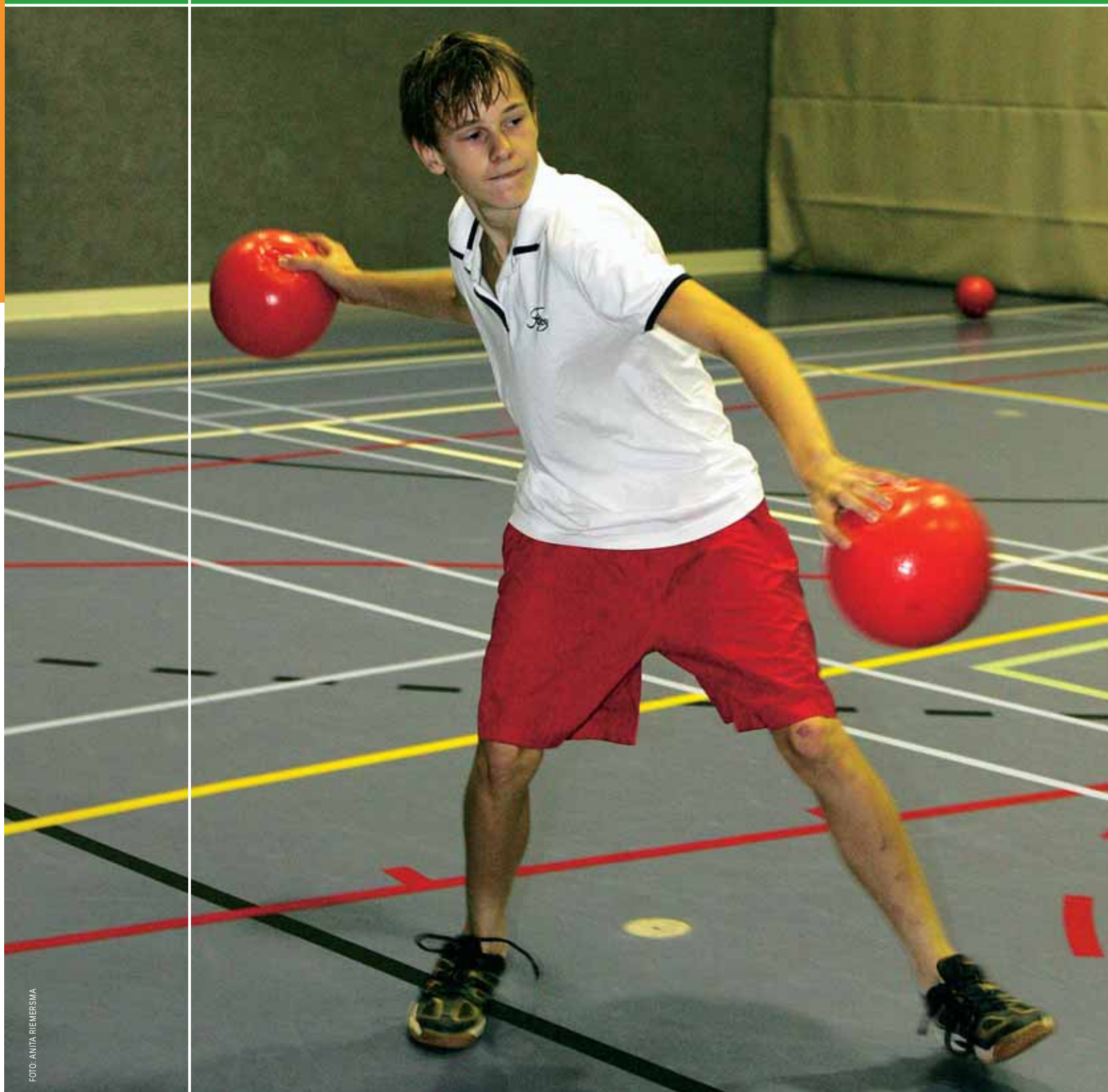

FOTO: ANITA RIEMERSMA

PRAKTIJK
BASIS- EN
VOORTGEZET
ONDERWIJS

YOGA IN DE GYMLES | 20

TIK- EN AFGOOISPELEN, TOETJE OF HOOFDGERECHT (2) | 25

YOGA IN DE GYMLES

Yoga is een oude wetenschap die gaat over de leer van het leven. Deze levensleer is een paar duizend jaar voor onze jaartelling ontstaan in India. Het woord yoga betekent juk, oftewel het in evenwicht brengen. Zoals een juk een last in evenwicht brengt, zo brengt yoga een evenwicht tussen de lichamelijke, emotionele, mentale en spirituele aspecten van ons leven. Het doel van yoga is om door het doen van diverse oefeningen, het lichaamsbesef te vergroten om zo lekkerder in je lijf te komen zitten.

Als je goed in je vel zit, is het makkelijker om impulsen en wensen vanuit de omgeving te weerstaan en in eerste instantie vanuit je eigen sterke basis je leven vorm te geven. Bij yoga gaat het dus om een gezonde geest in een gezond lichaam. Welke plaats kan yoga krijgen in de gymles? **Door: Claudia Theunisz**

KENNISMAKING

Groep 8 heeft tijdens gym hun eerste kennismaking met yoga. Hebben ze even hiervoor nog door de zaal gerend tijdens een tikspel met yogahoudingen, nu liggen ze stil op een matje op de grond. Was er eerst nog wat geroezemoes, onwennigheid en wat beweging, nu liggen 23 leerlingen op hun rug met de ogen dicht of met hun ogen gericht op het plafond in alle rust te ontspannen. Het is doodstil. Ze lopen met hun aandacht die plekken langs waar ze de grond raken, voelen hun hartslag, volgen hun adem en proberen zich gewaar te zijn van hun gedachten en gevoelens. Hier en daar wordt er gegaapt. Na wat yogahou-

Stilliggen, leren ontspannen en lichaam gewaar worden

dingen en het spelen met balans en kracht, masseren de leerlingen elkaar in tweetallen over de hele rug met diverse massagehandelingen. Waar de een nog wat moet lachen, ligt een ander al bijna te slapen en kijkt rozig uit de ogen. Als de leerlingen na de les wordt gevraagd wat ze het leukste vonden van de les, kiezen de meeste voor het stilliggen en de massage! Een natuurlijke behoefte van de leerlingen als tegenhanger voor alle indrukken? Yoga als aanvulling in de gymles is geboren.

KINDERYOGA

Kinderyoga is een speelse yogavariant. Het sluit aan op de beleevingswereld van het kind. Jonge kinderen zijn veelal nog onbevangen, bewegen zich vrij, zeggen wat ze willen, geven terug wat ze zien en uiten hun gevoelens schaamteloos. We noemen dat puur. In de kinderyogalessen worden kinderen zich van hun pure doen en laten als kracht bewust of leren zich er weer mee te verbinden, opdat het behouden wordt als innerlijk kompas. Yoga verschilt met gym doordat het zich richt op bewustwording van zowel het fysieke, als het mentale en emotionele lichaam en eventueel het spirituele aspect.

Bij yoga leer je bijvoorbeeld om je gedachten tot rust te brengen, spelenderwijs je emoties te uiten en je lichaam niet alleen te gebruiken voor actie, maar het lichaam ook in rust steeds beter bewust te leren zijn en te leren ontspannen.

Hierdoor worden kinderen vertrouwd met hun 'huis', waardoor het lichaam meer eigen wordt en indrukken van buitenaf makkelijker een plekje kunnen krijgen.

Kinderen vertrouwd maken met hun lichaam als 'huis'

JE THUIS VOELEN IN JE LIJF

Om je thuis te voelen in jezelf, moet je leren om je lichaam, gekregen bij je geboorte, meer en meer eigen maken. Je kunt het fysieke, emotionele en mentale lichaam vergelijken met het huis waarin het kind woont. Leeft een kind vooral in de zolder van zijn huis, oftewel in zijn hoofd of wordt het hele huis bewoond? Heeft het huis deuren en ramen die het naar eigen wens kan openen en sluiten of staat alles altijd open en wordt het kind overspoeld door indrukken? Je moet je voorstellen dat er dan van alles het huis wordt binnengedragen, zonder dat het een plekje krijgt. Je kunt wachten tot het kind met geweld zijn huis ontdoet van het opgestapelde interieur of het kind leren rustmomenten te nemen waarin het de tijd krijgt zijn huis in alle hoeken en gaten te leren kennen, op te ruimen of zelfs zich bewust te maken van wat er op hem afkomt. Als je namelijk bewust bent van wat er je huis in komt, kun je beter een keuze maken tussen wat je niet nodig hebt of juist wilt bewaren. Dit vraagt oefening. Net als alles in het leven baart oefening kunst. In de lessen kinderyoga staat dit bewust worden van jezelf en van daaruit met de ander of het andere zijn centraal.

KINDEREN IN DEZE TIJD

Steeds meer kinderen kampen met vermoeidheid als gevolg van een druk leven en het onvermogen de in deze maatschappij toegenomen prikkels genoeg te verwerken.

Stiltemomenten en visualisaties, gedachtestroom bewust worden

Kinderen staan aan veel meer invloeden bloot dan tien jaar geleden. We hechten in onze maatschappij veel waarde aan actie en minder aan rust en (er mogen) zijn. Het gevolg is dat kinderen hierdoor makkelijker hun eigenwaarde verbinden aan wat ze kunnen en doen. Daarnaast krijgen ze niet genoeg rust om goede keuzes te kunnen maken en blijven daarom maar van alles naast elkaar doen. Er zijn kinderen en jongeren die een drukke leefstijl prima aankunnen, maar er is ook grote groep die dat niet kan. Het kind wat alles wil weten en meemaken, vergeet zich op tijd terug te trekken en bouwt stress op in zijn lichaam. Een gezonde kleuter gaat, als de dingen hem te veel worden, bijvoorbeeld met de duim in de mond in een hoekje zitten. Hij trekt zich dan terug in zijn eigen wereldje en verwerkt zo wat hij heeft meegemaakt. Maar in deze maatschappij waarin altijd iets gebeurt en er weinig momenten van rust zijn, lukt het sommige kinderen niet om zich af te sluiten.

Vaak hebben ze door de opgebouwde spanningen ook problemen met slapen, omdat ze bijvoorbeeld niet kunnen stoppen met denken, ze worden ziek of langdurig moe.

Deze kinderen worden dus letterlijk ziek van alle informatie die ze binnenkrijgen.¹

YOGA OP SCHOOL

School is bij uitstek de plek waar we leerlingen blootstellen aan diverse indrukken en de wens hebben dat deze goed verwerkt worden. Yoga kan helpen om rust en ruimte te creëren in het kind, zodat de voorwaarden om optimaal te leren bevorderd worden. Yoga heeft als ingang het fysieke en geestelijke aspect van bewegen en is daarom met name geschikt om in de gymles aandacht aan te geven. Waar in gymlessen getraind wordt door bewegingsherhalingen, oefent de yoga om van binnenuit de bewegingen beter aan te laten sluiten bij de bedoelingen van het kind.

Door je bewust te zijn, neem je waar wat er in je beweegt, hoe je beweegt en waar je naar toe wilt met je beweging. Hoe bewuster je leert met deze waarnemingen om te gaan, hoe harmonieuzer je bewegingen zullen worden.²

Het kind beter leren bewegen, dat we in de gymles dus via bewegingen herhalen beogen, doet yoga vanuit vergroting van het lichaamsbewustzijn.

Met aandacht helemaal in je lichaam kruipen

YOGATHEMA'S

Hieronder worden thema's beschreven vanuit de yoga die kunnen worden toegepast in de gymlessen:

- door middel van bewustzijn in rust en beweging wordt de kennis van de eigen lichaamstaal vergroot
- ontspanningsoefeningen helpen om het verschil bewust te worden tussen spanning en ontspanning en onnodige spanning los te laten
- houdingsoefeningen gaan over je lichaam zo opstapelen dat er geen onnodige spieren aangespannen worden, waardoor een ruime en ontspannen manier van bewegen gestimuleerd wordt
- via de adem oefeningen leren leerlingen zichzelf en hun adem te observeren en hiermee te spelen
- stiltemomenten en visualisatie helpen om de gedachte-stroom bewust te worden en gedachten los te laten
- oefenen met het ruimte geven aan emoties helpt te ontlasten en maakt dat het makkelijker wordt om gevoelens te herkennen, te waarderen en te uiten.

door dingen van buitenaf en vergroot je de mogelijkheid de gebeurtenissen in hun lichaam gewaar te worden. Om de afleiding minimaal te maken is het prettig als je omgevingsgeluiden zo veel als mogelijk kunt buitensluiten en licht en temperatuur naar behoeven kunt regelen. Het naar binnen brengen van je aandacht is voor veel kinderen plezierig, maar ook onwennig. Maak de oefeningen daarom in het begin niet te lang en laat leerlingen (en jijzelf?!) zo spelenderwijs wennen.

VOORBEELDOEFENINGEN

Bewustzijn in rust

Als je gaat bewegen, werkt er van alles door in ons lichaam. Om aan den lijve te voelen wat het effect is van die beweging op jouw lichaam, kun je even voor- en navoelen. Voorvoelen: Voel de hele ruimte die je inneemt en loop als een piloot die zijn vliegtuig controleert voor vertrek jou lichaam even langs van je hoofd tot je voeten. Wat voel je nu? Tijd: 5-10 minuten.

Doe nu een (intensieve) bewegingsactiviteit, bijvoorbeeld

Studiedag MRT op 16 mei in Zwolle.
Info over workshops en inschrijven via www.kvlo.nl
Prijs KVLO-leden € 150,- voor andere prijzen zie site.

PRAKTISCHE TIPS

Yogaoefeningen en in het bijzonder datgene wat 'aangeraakt' wordt, heeft een grote transfer naar andere momenten op school of thuis en kunnen zo ook daar een meer ontspannen (aanwezig) zijn bevorderen. Yoga is niet gebonden aan een bepaald leeftijd of tijdstip van de dag en naast jezelf heb je niet veel materiaal nodig. Om het liggen op de grond zo warm en aangenaam mogelijk te maken, zijn matten wel aan te raden. Laat leerlingen in een ruime en ontspannende houding zitten of liggen. Moedig ze aan om met de ontspanningsoefeningen hun ogen te sluiten of voor zich op een punt te richten. Daardoor verklein je de kans dat ze worden afgeleid

touwtjespringen en voel na.

Tijdens het navoelen kun je dezelfde pilotenoefening gebruiken en dan aan het einde leerlingen zichzelf laten afvragen wat er is veranderd. Leerlingen kunnen warmte voelen, vermoeidheid, het sneller kloppen van het hart of wellicht tinteling in het lichaam. Eventueel kun je leerlingen dit kort onder woorden laten brengen.

Tijd: 5-10 minuten.

Bewustzijn in beweging

Rek, klop, draai of schud je lichaamsdelen los en richt je tegelijk op hoe deze lichaamsdelen voelen. Voelt links bijvoor-

beeld hetzelfde als rechts? Laat leerlingen er even helemaal met hun aandacht inkruipen en het lichaamsdeel wat aan de stijfste of minst voelbare kant zit, nog wat extra oefenen. Zo maak je op een eenvoudige manier balans.

Tijd: 5-10 minuten.

Ontspanningsoefeningen

Ga liggen op de grond en span om de beurt al je lichaamsdelen aan: benen, billen, onderrug (in de grond duwen), borst (optillen), armen, hoofd (tegen de grond en optillen) en je gezicht. Je spant even maximaal aan, zoals je een boog spant en laat dan los om vervolgens te voelen hoe de spanning wegstroomt en je ontspant.

Doe dan dezelfde oefening, maar span dan eerst de ene en dan de andere kant van je lichaam en uiteindelijk het hele lichaam aan. Een andere vorm is om de kracht waarmee je je lichaam aanspant steeds kleiner te maken. Lukt het om zelfs het laatste restje spanning weg te laten lopen door het afvoertje onder je in de grond?

Tijd: 10-15 minuten.

Houding

Ga rechtop staan en stel je voor dat je een boom bent met je wortels in de grond en je kruin naar de hemel gericht. Plaats je voeten onder je heupen met je tenen recht naar voren. Voel het contact met de grond en beweeg van je ene naar je andere voet een aantal keer heen en weer. Probeer dan je gewicht gelijk te verdelen over beide voeten. Doe hetzelfde door van voren naar achteren te bewegen.

Strek je knieën naar achteren en laat ze weer los.

Doe dit een aantal keer en vind dan de stand waarin je knieën los aanvoelen.

Kantel nu je bekken door je billen aan te spannen en te ontspannen. Tenslotte ontspan je je billen en laat je het bekken staan in die houding waarbij zowel je rug als je buik kan ontspannen.

Breng dan je aandacht naar je rug en buig deze helemaal naar voren met je nek en hoofd omlaag bungelend als een rijpe vrucht aan de boom. Rol jezelf dan langzaam wervel voor wervel op en stel je voor dat je speelgoedblokken aan

het opstapelen bent.

Draai vervolgens je schouders een aantal keer naar achteren en laat dan je armen en handen zwaar aan je schouders omlaag hangen en ontspan je borst.

Beweeg je hoofd dan alle kanten op en tenslotte in rondjes van je ene naar je andere schouder. Strek dan je kruin de lucht in, beweeg je kin iets naar binnen en maak je nek lang. Ontspan dan en laat je hoofd balanceren op je nek, zoals een bezemstok op de top van een vinger.

Beweeg en ontspan vervolgens je voorhoofd en je kaken en de rest van je gezicht.

Voel nog even je hele lichaam na. Wees je bewust van het resultaat en probeer je deze rechte houding te herinneren.

Tijd: 10-15 minuten.

Het is heel moeilijk om iemand omver te duwen die vanuit de juiste houding stevig gegrond en tegelijk ontspannen staat.

Laat twee leerlingen dichtbij tegenover elkaar staan met beide handen plat tegen elkaar aan. Wie lukt het om de ander de voeten te laten verplaatsen?

Tijd: 5-10 minuten.

Adem in rust

Leg een hand afwisselend op je keel, borst, flanken en buik en je andere hand als een kommetje bij je mond.

Stel je voor dat je hand een bootje is, rijzend en dalend op de golvende adembeweging. Blaas op je uitademing je warme adem als een zacht briesje langzaam uit door je neus in je hand. Adem vervolgens weer in door je neus alsof je de zeelucht opsnuift. Waar voel je in je lichaam de grootste golfbewegingen?

Tijd: 5-10 minuten.

Ga dan in verschillende houdingen zitten en liggen: op je rug, op je buik, op je zij, zittend met je buik op je bovenbenen, met je romp naar een kant gebogen, achterovergebogen of rug aan rug. Laat je lichaam zich, net als een ballon, vullen met lucht en weer leeglopen.

Adem hoorbaar uit met een s- of sj-geluid en tel eventueel hoe lang het duurt. Leg in elke houding een hand op die plek waar je voelt dat de adem je lichaam doet bewegen.

Tijd: 5-10 minuten.

Je ademhaling leren voelen

Adem in beweging

Doe een beweging, bijvoorbeeld het jezelf achterover uitstrekken, op een inademing (door de neus) en maakt de hierop volgende beweging, bijvoorbeeld het jezelf voorover afrollen, op de uitademing (neus of mond). Probeer op je uitademing helemaal uit te ademen tot het laatste verjaardagskaarsje is uitgeblazen.

Tijd: 5 minuten

Gedachtestroom verminderen

Laat aan het einde van de les de leerlingen liggen. Vraag ze zich voor te stellen dat hun lichaam smelt als chocolade op een warme dag of dat ze op een zacht grasbedje liggen en een warme motregen de vermoeidheid en onrust van ze af doet laten glijden. Stimuleer om de geluiden in hun lijf en daarna die om hen heen bewust te worden. Vraag ze dan de gebeurtenissen van de afgelopen les nog even in gedachten langs te lopen. Om niet af te dwalen kun je noemen dat ze op een uitademing hun gedachten mee uit kunnen blazen als wolken die voorbij drijven. Laat aan het einde kinderen met de ogen dicht alvast een voorstelling maken van waar ze in de gymzaal liggen en langzaam lichaamsdelen weer in beweging brengen door te draaien, te wrijven, te rekken of te schommelen.

Tijd: 10 minuten

Uiten van emoties

Laat leerlingen met hun gezicht verschillende emoties uitbeelden. Eventueel kunnen ze bij elkaar raden om welke emotie het gaat. Laat leerlingen vervolgens de emoties uitbeelden met hun hele lichaam alleen of samen.

Je kunt voor het gemak kiezen voor de 4 B's: boos, bedroefd, blij en bang. Kies dan voor elke emotie één houding die deze emotie uitbeeldt. Laat leerlingen dan in tempo van de ene naar de andere houding bewegen.

Doe dit eventueel op muziek. Vergroot dan de tijd tussen de

ene en de andere houding en laat leerlingen zelf verzinnen hoe ze van de ene emotie in de andere dansen.

Tijd: 30-45 minuten

MEER LICHAAMSBESEF

In bovenstaand artikel is aangegeven waarom en hoe yoga gegeven kan worden in de gymles. De uitdaging is naar eigen mogelijkheid en affiniteit oefeningen in te voegen in de les. Zo kun je bijvoorbeeld in de warming-up extra aandacht geven aan het verkennen van het lichaam, tijdens stretchoefeningen de aandacht richten op adem en houding en na het kerndeel van de les leerlingen met een ontspanningsoefening tot rust brengen en via een visualisatie-oefening de afgelopen les nog eens doornemen en leerlingen voorbereiden op de rest van de dag.

De beschreven oefeningen zijn een eerste impressie van de mogelijkheden. Gebruik vooral je eigen creativiteit en levenservaring om leerlingen op weg te helpen naar meer lichaamsbesef en ontspanning.

Met dank aan de leerlingen van basisschool 'de Horizon', Deventer en Ewout Staartjes voor het maken van de foto's.

Correspondentieadres Claudia Theunisz: info@zonzijn.nl

Noten

¹ artikel 'Kind onder druk' van Lieselotte Nooyen april 2004 in *J/M*

² Jaap van der Wal. *Puur Kind* 2001 nr. 7

Lichaamsdelen weer in beweging brengen

TIK- EN AFGOOISPELEN, TOETJE OF HOOFDGERECHT? (2)

Tik- en afgooispelen hebben in het voortgezet onderwijs een merkwaardige status. Iedereen speelt ze, maar bijna nergens worden ze voor vol aangezien. Er wordt weinig onderwijs op gegeven en voor een cijfer trefballen of jagerballen doen we ook al niet. Alleen in de eindtermen van het vmbo worden ze expliciet genoemd. Deze artikelenserie wil een poging doen deze spelen een volwaardige plaats te geven die ze m.i. verdienen. Het vorige artikel (LO 3, 2007) ging over tikspelen. Nu komen de afgooispelen aan de beurt. **Door: Henk Breukelman**

AFGOOISPELEN

Leerlingen beleven er doorgaans heel veel plezier aan. En er valt ook heel wat te leren. Belangrijke vaardigheden als samenspelen, insluiten en schijnbewegingen maken, vinden hier hun oorsprong. De transfer naar o.a. de doelspelen en softbal is duidelijk. In ieder geval op papier. In het lijf schijnen nog heel wat hobbels genomen te moeten worden voordat een jager die een schijnbeweging maakt bij carrébal dat ook gaat doen bij basketbal. Er zijn boeken vol geschreven over transfer, maar het schijnt alleen maar te werken (zeggen geleerden) als er in het ene betekenisgebied uitdrukkelijk gerefereerd wordt aan die vaardigheid, opgedaan in het andere betekenisgebied. Afgooispelen zijn door de bijkomende vaardigheden als (precies) werpen en vangen moeilijker dan tikspelen, maar spreken doorgaans meer tot de verbeelding (omdat het meer op jacht en oorlog lijkt?). Ze kunnen al gauw zelfstandig gespeeld worden. Dat wil niet zeggen dat afgooispelen eenvoudig zijn. Ze kunnen net zo ingewikkeld gemaakt worden als andere spelen. Het leerdoel is in alle gevallen duidelijk: de tegenspeler proberen te raken.

HISTORIE

Afgooispelletjes horen, qua kenmerken, thuis in het rijtje van jacht en oorlog. Ze zijn de vreedzame varianten ervan. In plaats van katapulten, kruisbogen en kanonnen gebruiken we onze armen en handen en in plaats van stenen, pijlen en kogels hebben we een zachte bal. De termen jagerbal en trefbal

laten aan duidelijkheid niets te wensen over. Het verschil zit hem in de rollen: bij jagerbal zijn de rollen verdeeld, bij trefbal ben je zowel jager (afgooier) als haas (loper). Het verschil zit ook in de speelruimte. Bij trefbal speel je in gescheiden vakken, bij jagerbal is het speelveld voor iedereen gelijk. Er is ook een tussenvariant: *treffagerbal*. Je hebt geen aparte speelvelden (jagerbal), maar wel de rol van zowel jager als loper (trefbal). De ene partij probeert zo de andere uit te schakelen. Dat gebeurt als iedereen geraakt is. Als een laatst overgebleven speler in balbezit komt, mag hij dribbelen (second dribble is ook hier verboden). Het is een spannend en leerzaam spel, waarbij elk balverlies fataal kan zijn. Het is dus zaak zuinig te zijn op de bal en leerlingen leren heel goed het insluiten van de lopers. Alle balspelen zijn in de evolutie van de mensheid uit de afgooispelen voortgekomen. Het trefvlak veranderde steeds. Waarschijnlijk onder invloed van de beschaving. Toen het te banaal werd om op medemensen te richten, werd een neutraal doel (de korf, basket, hole, het handbal-, voetbal- en hockeydoel) het mikpunt, al dan niet met de mogelijkheid om het door een mens te laten verdedigen. Weer later werd het trefvlak verruimd en moest een speelveld geraakt worden, nadat de bal eerst een net had gepasseerd (volleybal, tennis en de andere netspelen).

NIVEAUS

In de niveaubeschrijvingen is geen onderscheid gemaakt tussen trefbal en jagerbal. De spelontwikkeling van leerlingen in

het spelen van een afgooispeel kun je vergelijken met die bij de tikspelen (zie LO 3, 2007). Timing (niveau 2), richtingsveranderingen (niveau 3), behalve links/rechts ook hoog/laag, schijnbewegingen (4) en samenwerken (4) zijn ook hier de factoren die bepalen of iemand een beginner, gemiddelde of gevorderde speler is. Niveau 1 geeft aan dat de leerling eigenlijk nog niet meespeelt. Het is meteen indicatie voor de leerkracht dat deze leerling extra hulp nodig heeft.

DE VIER NIVEAUS VAN DE LOPER

We spelen met klas 3N 'Drie keer mis is af'. Het is een spel waarbij twee of drie jagers moeten proberen de hele klas af te gooien. Je mag niet afweren (wel vangen) en je bent alleen af als de bal je rechtstreeks raakt. De poging van de jagers is voorbij als ze drie keer mis hebben gegooid. Als Xandra, één van de lopers, ingesloten raakt, gaat ze stil staan. Ze draait zelfs haar rug naar de jagers toe. Haar lichaam spreekt boek-

Niveau	Loper	Jager
1	Je blijft staan, als je in moeilijkheden komt en draait je rug naar de jager	Je gooit de bal ongericht weg
2	Je bent op tijd weg voor de jager(s)	Je gooit van grote afstand naar de lopers
3	Je kunt de bal ontwijken (opzij springen, duiken en opspringen)	Je speelt samen en kunt wachten met gooien tot de loper dichtbij is
4	Je kunt met schijnbewegingen en/of samenwerken de jager uitlokken om fouten te maken	Je maakt schijnbewegingen en kunt met anderen de loper insluiten

FOTO: ANITA RIEMERSMA

Mikken om te treffen

delen: 'Ik ben er bij, ik zie geen uitweg meer, gooi me maar af, snel en pijnloos.' Angela lijkt hetzelfde lot te ondergaan. In de hoek gedreven, wekt ze de schijn zich over te geven. Maar op het moment dat één van de jagers met een boogballetje denkt te scoren, duikt ze onder de bal door richting jager, springt overeind en rent weg, de vrijheid tegemoet. Voor hoe lang?

Angela is een niveau 4-loper. Ze heeft met een schijn (niveau 4) de tegenstander in slaap gesust (de term schijnbeweging zou in dit geval misplaatst zijn, ze heeft zich voor de schijn *juist niet* bewogen) en toen met een richtingsverandering (ze dook naar beneden en zelfs naar de jager toe) de bal ontweken (niveau 3-actie). Xandra is een niveau 1-loper. Ze loopt wel weg voor de jagers maar niet hard en weet ook niet goed waar naar toe. Ze geeft zich haast bij voorbaat al gewonnen. Bijna de helft van de klas komt zo aan haar eind. Als loper is het ook moeilijk niveau 4 te halen. Veel moeilijker dan als jager. Als jager heb je de bal, en dus het initiatief. Als loper moet je reageren, ben je altijd iets later en heb je toch al zo weinig kansen tegen zo'n snelle bal. De kick van dit spelletje zit hem er vooral in om de jagers te laten misgooien. Het appelleert heel sterk aan ontwijkgedrag van de lopers.

Bij drie missers gaat er een hoera op door de lopers. Ze hebben de jagers toch weer zover gekregen. Hoe vaker we het spel spe-

len (en daarvoor hoef ik weinig overredingskracht te gebruiken) hoe meer leerlingen de lol van het ontwijken gaan inzien.

Ze merken, dat ze alleen al door niet stil te gaan staan (niveau 2), de jagers in verlegenheid brengen. En er komen ook steeds meer leerlingen, die door een zijwaartse, opwaartse (spreid- of hurksprong) of neerwaartse (duiken of rollen) beweging de jagers net te slim af zijn.

ONDERWIJZEN

Wil je afgooispelen onderwijzen, is het handig inzicht te hebben in de spelontwikkelings-niveaus van leerlingen. Want bovengenoemde niveauverschillen heb je in elke les en in elke groep. Als je daar geen oog voor hebt en iedereen door elkaar laat spelen, heb je kans op afhakers en leren kinderen te weinig. Als je leerlingen duidelijk maakt welk gedrag er hoort bij de niveaus zijn ze prima in staat om zichzelf in te schatten. Als ze weten waar ze staan in het schema, weten ze ook wat ze nog moeten leren. Dat leren gaat onder andere door verschillende spelletjes aan te bieden. Niet elk spel appelleert even sterk aan alle gedragingen die nodig zijn.

Een trefbalspel bijvoorbeeld zonder achter- of zijvak is een prima spel voor beginnende spelers. *Paaltrefbal* bijvoorbeeld (wie af is gaat zitten, raak je de paal van de tegenstander dan mag iedereen weer mee doen) of *lijntrefbal* (zie info elders in dit artikel). Het is overzichtelijk: de vijand kan maar van één kant komen en de afstanden zijn groot. *Iemand is hem, niemand is hem* (wie de bal heeft is jager, wie geraakt wordt, gaat op de grond zitten en mag weer meedoen als hij per ongeluk weer in het bezit komt van de bal) is ook zo'n spel, maar dan uit de serie jagerbalspelletjes. Als je op tijd weg bent, kun je het lang uithouden. En dat is precies de bedoeling van dit spel: *op tijd weg zijn*. Maar het nodigt minder uit om de weg te duiken of omhoog te springen als loper, opzistappen is vaak voldoende.

Een spel als *overloophagerbal* of *roof de pionnen* (zie info elders in dit artikel) is dat wel. Hoewel het gevaar nog steeds van één kant komt, vraagt het meer vaardigheid om de bal te ontwijken. Bij deze spelletjes kan er beperkt worden samengewerkt. Kans op insluiten is er niet. En er zijn nog schuilmogelijkheden.

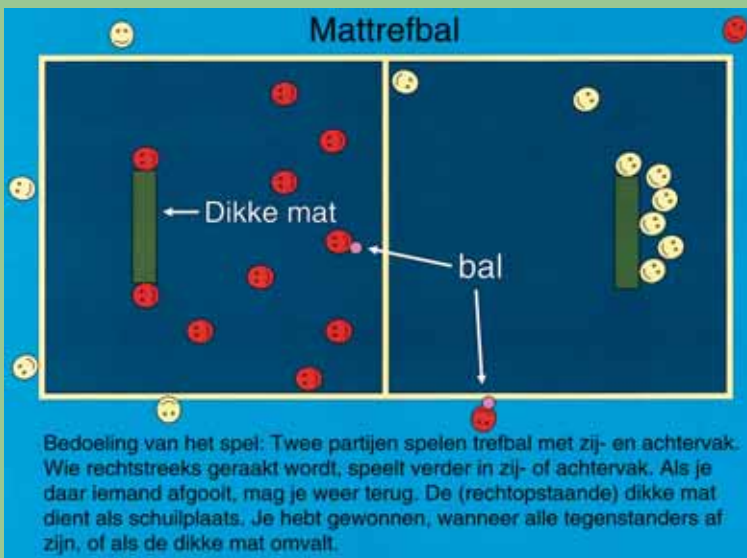
FOTO: ANITA RIEMERSMA

Afdekken of ontwijken

Het zijn daarom typische niveau 3-spelletjes.

Niveau 4-spelletjes zijn afgooispelen als *mattrefbal*, *carrébal*, *het haasje en keeperstrefbal*. (De spelen staan elders in dit artikel beschreven.) Er zijn meerdere jagers, ze lopen vaker vrij rond en er zijn minder schuilplaatsen. Het wordt complexer door bevrijdingsmogelijkheden, meerdere taken en meerdere manieren om lopers uit te krijgen (gooien en tikken). Kortom: de lopers moeten meer uit de kast halen om te overleven (bijvoorbeeld door met schijnacties lopers af te leiden). Voor de jagers geldt dat ze meer gebruik moeten maken van schijnbewegingen en samenwerken (insluiten).

Werken met niveaus geeft veel duidelijkheid, maar heeft ook zijn keerzijde. Sommige leerlingen ervaren het als hinderlijk

Spelletjesmatrix	Inblijven	Uitmaken
<i>Probleem vd beginner</i>	Je bent op tijd weg voor de jager(s)	Je gooit van grote afstand naar de lopers
	<i>Trefbal zonder zij-of achtervak:</i> Paaltrefbal Lijntrefbal <i>Jagerbal met één jager:</i> Iemand is 'm, niemand is 'm	
<i>Probleem vd gemiddelde speler</i>	Je kunt de bal ontwijken (opzijspringen, duiken en opspringen)	Je speelt samen en kunt wachten met gooien tot de loper dichtbij is
	<i>Trefbal met zij- en achtervak</i> Gewoon trefbal Twee tegen twee trefbal <i>Jagerbal waarbij de jagers uit één richting schieten</i> Roof de pionnen Overloopjagerbal	
<i>Probleem vd gevorderde speler</i>	Je kunt met schijnbewegingen en/of samenwerken de jager uitlokken om fouten te maken	Je maakt schijnbewegingen en kunt met anderen de loper insluiten
	<i>Trefbal met meerdere taken</i> Mattrefbal Keeperstrefbal <i>Jagerbal met meerdere jagers</i> Drie keer mis is af Trefjagerbal Carrébal Het haasje	

dat ze moeten nadenken bij het bewegen. Ze worden door het systeem bewust gemaakt van hun gedrag. Dat geeft soms kolderieke reacties. Iemand wil graag niveau 4 halen en gaat bewust schijnbewegingen maken, in de hoop dat daarmee zijn cijfer of marktwaarde omhoog gaat.

Als een leerling daar nog niet aan toe is, zie je dat zo.

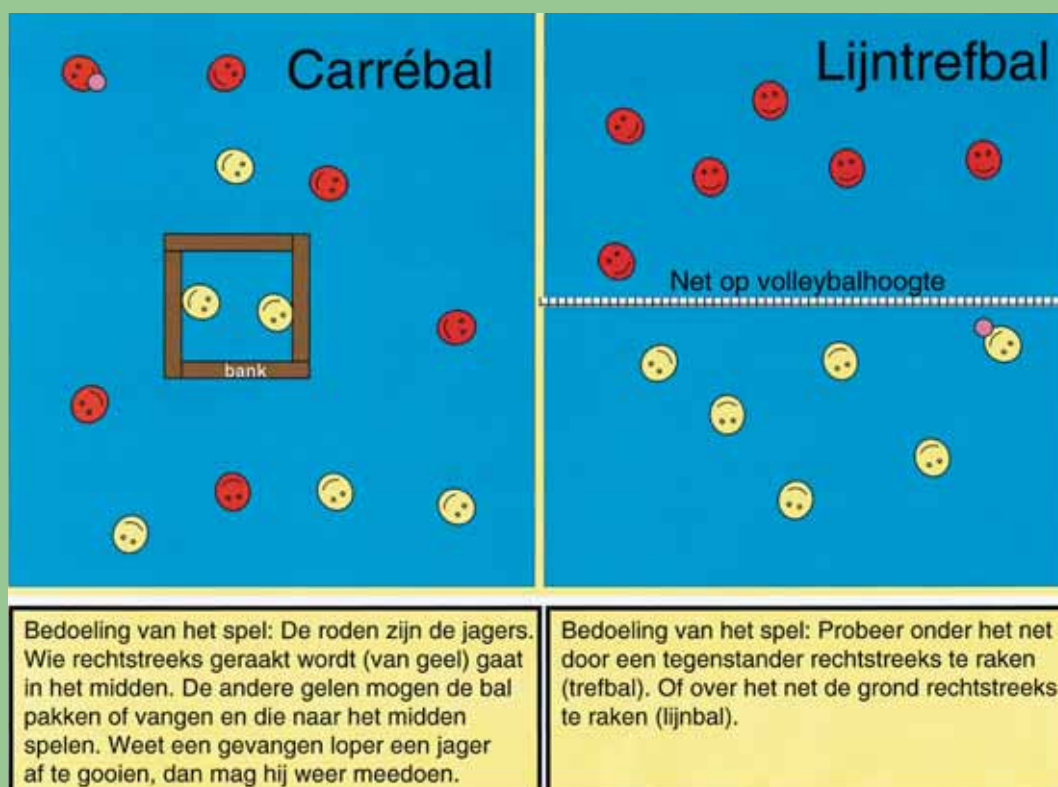
Hij maakt wel schijnbewegingen, maar half of op de verkeerde momenten of maakt de schijnbeweging om de schijnbeweging in plaats van als middel om iemand af te gooien of in te sluiten. Anderen vinden het confronterend.

Telkens moeten ervaren dat je maar een 'tweetje' bent is niet altijd leuk. Als je gebruik maakt van deze methodiek, doe dat dan gedoseerd en zonder constant te benoemen, welk niveau iemand heeft.

INDIVIDUELE AANSPREEKBAARHEID

Net als bij veel tikspelen worden trefbal en jagerbal vaak klassikaal aangeboden. Het voordeel is dat er veel beleving is. Kinderen vinden 'met z'n allen' vaak leuker dan in groepjes. Groot nadeel is dat leerlingen zich kunnen verstoppen of domweg overgeslagen worden. Ze komen veel minder aan de bal (als jager) en minder vaak in moeilijke situaties (als loper). Ze leren daarom niet veel en in ieder geval gaat het langzaam. Afgooispelen kun je ook prima spelen in kleine

settings. Leerlingen zijn vaker aan de bal, kunnen zich niet verstoppen en moeten vaker antwoorden proberen te vinden voor de spelproblemen die ze tegenkomen. Er worden er in dit artikel een paar genoemd. Enkelen daarvan zijn ontwikkeld op de Calo, anderen ontstonden gewoon in de praktijk. Ik heb er vier verzameld die je in één les zou kunnen doen. Het zijn niveau 3 en -4 spelletjes met verschillende problemen. Je kunt kiezen voor niveaugroepen (elke groep doet één voor haar relevant spelletje) of je maakt er een carrousel van (elke groep doet alle spelletjes). Je maakt vier groepen (in de opzet ben ik uitgegaan van vier groepen van zes) die het eerste spel zelf gaan klaarzetten, gaan uitzoeken hoe het gespeeld moet worden (het eventueel aanpassen) en het vervolgens zelf ook gaan spelen. Voor de eerste ronde moet je dus veel tijd nemen, want de spelers van dit spel worden de experts voor de volgende rondes. Als iedereen voldoende weet en kan, wordt er doorgedraaid. Eén speler (de expert) blijft achter om het spel aan de volgende groep uit te leggen en te demonstreren. Bij een volgende wissel neemt een andere speler uit de stamgroep deze rol op zich. Als je wilt dat iedereen deze taak een keer vervult, maak je tweetallen die expert zijn. Twee-tegen-twee trefbal kun je ook goed op één zesde van de zaalbreedte spelen. Je kunt dan zes veldjes naast elkaar maken en 24 leerlingen tegelijk aan het werk

hebben. En de les eindigen met een *move-up, move-down* toernooi: na elke wedstrijd gaan de winnende tweetallen een veld naar links en de verliezende een veldje naar rechts, de winnaars in het meest linkse veld en de verliezers in het meest rechtse veld blijven staan. Eén zo'n les met een hoog individueel aanspreekbaarheidgehalte geeft veel progressie

bij leerlingen. Vooral de beginners leren veel.

En die vaardigheden kunnen ze dan weer gebruiken bij een klassikaal spel (en succesnummer) als *keeperstreffbal*, dat we daarna natuurlijk gaan spelen.

Correspondentie: breuk33@hotmail.com

1 Twee tegen twee treffbal

Er zijn twee partijen van twee spelers (een achtervakspeler en een trefspeler). De ene partij probeert de trefspeler van de andere partij af te gooien. De trefspeler mag lopen met de bal in eigen vak, mag niet over de middenlijn, mag alleen afweren door te vangen. Elke rake worp is een punt. Welk tweetal heeft het eerst vijf punten? Daarna wisselen van rol.

2 Roof de pilonnen

In het veld liggen twee matjes als jaagplaats en staat een kast als schuilplaats.

Daartussen staat een aantal pilonnen. De lopers proberen een pilon weg te roven en achter de kast te leggen zonder afgegooid te worden. De jagers proberen vier keer een looper af te gooien. Als je afgegooid wordt, ga je aan de kant zitten tot de volgende is afgegooid. Gebeurt dat met een pilon in de hand dan zet je die aan de kant. Als alle pilonnen op zijn, en er staan er nog aan de kant, dan worden die weer in het spel gebracht. Je mag maar één pilon tegelijk pakken.

De jagers mogen alleen gooien als ze met beide benen op de mat staan. Na de worp moeten ze snel de bal ophalen. Of een helper van hetzelfde team doet dat. De lopers hebben gewonnen als ze tien pilonnen hebben geroofd. De jagers hebben gewonnen als ze eerder vier lopers hebben afgegooid.

3 Overloopjagerbal

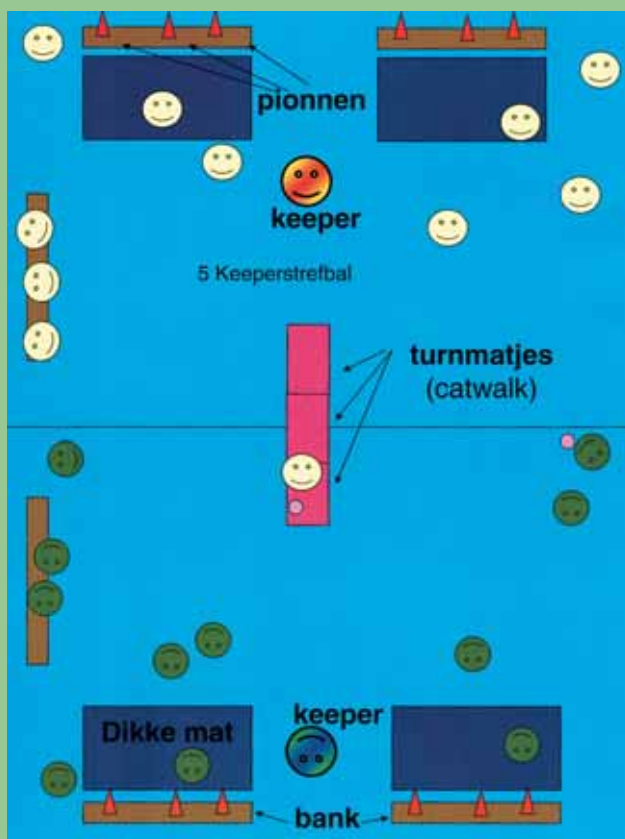
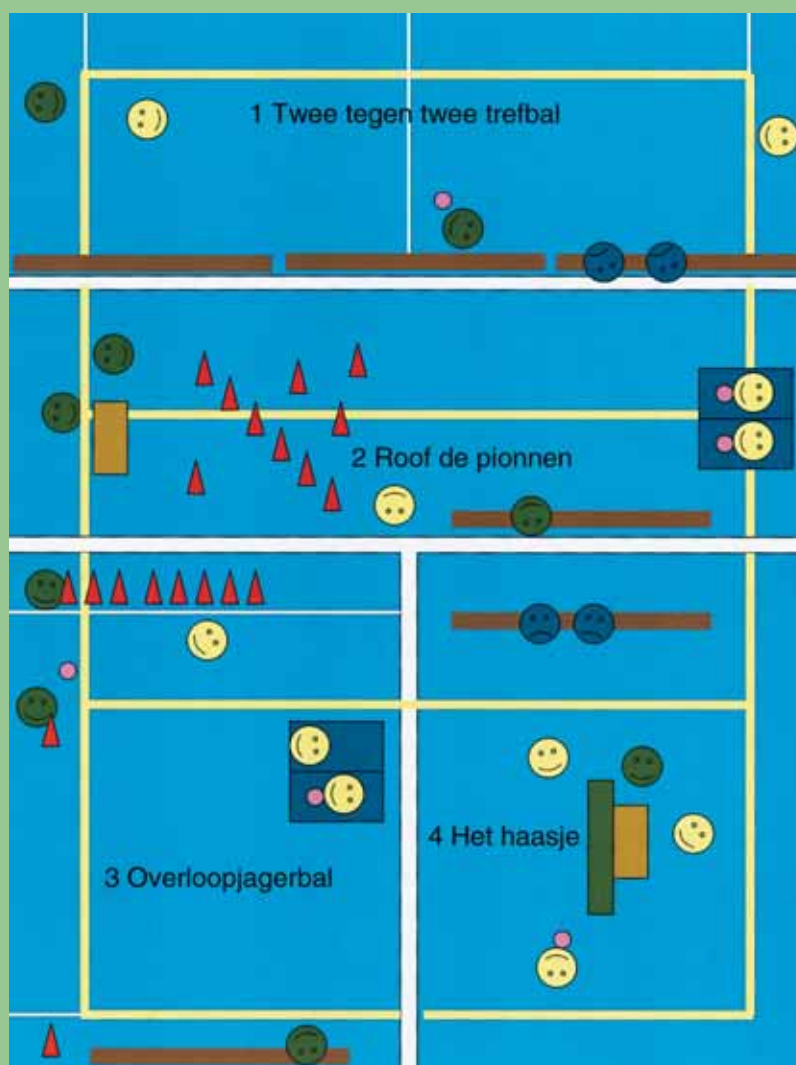
De lopers proberen door het jaaggebied te lopen (met één geroofde pilon) zonder te worden afgegooid. De jagers proberen de lopers vanaf de mat af te gooien. Als je afgegooid wordt, moet je aan de kant tot de volgende af is.

De lopers lopen achter de afgooimat terug naar de plaats van de pilonnen.

De jagers mogen alleen afgooien als beide voeten op de mat zijn. Na de worp moeten ze de bal zelf ophalen. Het spel is afgelopen als de lopers alle pilonnen over hebben gebracht of als de jagers vier lopers hebben geraakt.

4 Het haasje

Dit spel kan op een kwart van de zaal gespeeld worden. Daarop staan een kast en een dikke mat recht op ertegenaan. Drie tikkers moeten door middel van over-spel het haasje opdrijven en afgooien. Gooit een jager mis dan gaat hij zitten en wordt de voorste wachter de nieuwe jager. Gooit hij raak dan gaat de haas zitten. De voorste wachter wordt dan haas.

5 Keeperstrefbal

Trefbalspel, waarbij je gewonnen hebt als je alle spelers af- of drie pionnen op één bank hebt omgegooid. De regels zijn: Alleen rechtstreeks getroffen is raak. Bij treffer ga je op de bank zitten. Je mag niet afweren (wel vangen). Bij omgooien van een pilon van de tegenpartij mag iedereen weer meedoen.

Elk team heeft één keeper. Die mag ballen tegenhouden met alle lichaamsdelen. De catwalk mag je gebruiken om in het veld van de tegenpartij te komen. Wel kun je daar getikt worden (met de hand) ook de keeper.

P.S. De dikke matten liggen er voor de keepers om op te duiken.

Correspondentie: breuk33@hotmail.com

TOPIC

SCHOLENPROJECT AMSTERDAM GROOT SUCCES

In de laatste week van april worden de Europese Kampioenschappen Turnen gehouden in Amsterdam. De gemeente Amsterdam en de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU) grijpen dit topsportevenement aan om gymnastiek te promoten bij de Amsterdamse jeugd via een speciaal scholenproject.

Door: Pieter Matthijsse

In totaal hebben 49 basisscholen in Amsterdam zich aangemeld om deel te nemen aan het scholenproject dat in het teken staat van de gymnastiek sport. Dit tot vreugde van de gemeente Amsterdam, want hiermee bereiken ze maar liefst 4500 basisschoolleerlingen. Een van de doelen van het scholenproject rondom het EK Turnen is het in beweging krijgen van jonge Amsterdammers. Turnen is gezond, leuk en leerzaam aldus de gemeente. Ze hopen dat de deelnemende kinderen ook na het project blijven bewegen door lid te worden van een van de Amsterdamse gymnastiekverenigingen.

GRATIS LESPAKKET

De gemeente Amsterdam en de KNGU bieden basisscholen in Amsterdam met een vakleerkracht gymnastiek een gratis lespakket Turnen aan voor de groepen 4 tot en met 6. De eerste twee lessen vinden plaats op de eigen school. Daarna volgt een les in een van

De LO-docent begeleidt ook bij de vereniging

FOTO: ANITA RIEMERSMA

de turnhallen in Amsterdam die te vinden zijn bij de ALO (Turning Spirit), bij Turnace Gymnastics en bij Tonido. De nadruk ligt op het ervaren van uitdagende bewegingsvormen zoals de salto voorover en de handstand. In totaal zijn er 17 gediplomeerde turntrainers die met de vakleerkrachten het traject begeleiden.

HOOGTEPUNT

Tijdens de Nationale Sportweek kan een aantal scholen deelnemen aan de Dag van de Spring- en Swingsport. Hiervoor vormt op 20 april het Olympisch Stadion het decor. Clinics en demo's zijn er van ondermeer Acrogym, Trampolinespringen, Airtumbling, Jazzdans en Aerobics. Als afsluitende activiteit mogen alle deelnemende leerlingen op dinsdag 24 april of woensdag 25 april naar de Europese Kampioenschappen Turnen komen kijken. Een belangrijk EK want dit toernooi is voor de tunelite de laatste grote test voor het Olympisch Kwalificatietoernooi later dit jaar in Duitsland. Daar worden de tickets vergeven voor de Olympische Spelen van 2008 in Beijing.

Voor info over de topsportevenementen in Amsterdam surf je naar www.topsportamsterdam.nl.

CLINIC VOOR DOCENTEN

Op dinsdag 24 april en woensdag 25 april organiseert de KNGU tevens een tweetal clinics voor trainers, coaches en docenten lichamelijke opvoeding in de RAI te Amsterdam. De clinics bestaan uit een theoriegedeelte over coaching en begeleiding gegeven door Arie de Korte. Dit deel beperkt zich niet alleen tot de turnsport. Verder zal er een forumdiscussie zijn waarbij vragen gesteld kunnen worden aan de coaches van de Nederlandse gymnasten die aan het EK deelnemen. De turnsters en turners zullen ook in actie te zien zijn. Op dinsdag de dames en op woensdag de heren. De deelnemers aan de clinic van woensdag kunnen ook de officiële EK-opening bijwonen.

Deze openingsshow staat voor woensdagavond op het programma. Per mail kan een inschrijfformulier worden opgevraagd bij de KNGU; burger@kngu.nl. Het complete EK-programma is te vinden op www.ekturnen2007.nl.

TOPIC

DE SCORENDE SPITSSEN

De Alliantie School & Sport **samen sterker** is een samenwerkingsverband dat op 1 juni 2005 al van start is gegaan. De ambitie van de drie partners: NOC*NSF en de ministeries van VWS en OCW luidt: een levenlang bewegen en sporten voor alle jongeren. De ambitie van de partners is: dat in 2010 op 90% van alle scholen, PO, VO en mbo een vijfdaags, breed, modern en uitdagend aanbod van bewegen en sport is gerealiseerd. **Door: Aernout Dorpmans**

De visie is bovendien dat onderwijs en sport elkaar kunnen versterken. Gezamenlijk kunnen ze van onschatbare waarde zijn voor een gezonde samenleving. 'Gezond' in de zin van sportief van lijf en leden én van minder mensen met overgewicht. Maar ook 'gezond' in de betekenis van veilig en verdraagzaam: een samenleving waarin mensen van verschillende achtergronden geleerd hebben met elkaar te bewegen, te sporten, te leren, te werken en te leven. Vandaar dat de Alliantie kiest om te investeren in de jeugd, het onderwijs en de wereld van de sport. Onderwijs en sport kunnen beide optimaal profiteren van elkaars kwaliteiten, elkaars mogelijkheden, elkaars problemen voor een deel oplossen en daarmee een substantiële bijdrage leveren aan een leven lang bewegen en sport voor jongeren.

SPORTEN, LEREN, WERKEN EN LEVEN

De partners in de Alliantie zien sport als een uitstekend hulpmiddel bij het opleiden van leerlingen tot 'goede burgers'. Het onderwijs kan hiervan profiteren, omdat vanuit de visie van de Alliantie sport:

- partijen samenbrengt
- bevordert de sociale cohesie in school en haar omgeving
- een positieve invloed heeft op de leerprestaties
- stimuleert en motiveert kinderen tijdens de schooldag
- leert kinderen om te gaan met winst en verlies, door te zetten en 'ergens' goed in te zijn
- helpt talenten te ontwikkelen
- maar bovenal: sport is gewoon leuk om te doen.

Uit onderzoek blijkt dat op scholen met een aantrekkelijk beweeg- & sportaanbod er minder uitval plaatsvindt. De dag op school

wordt zo aantrekkelijker voor de leerlingen. Omgekeerd kunnen sportverenigingen en andere sportaanbieders aansluiten bij de stimulans vanuit het onderwijs om meer te bewegen. Ze kunnen profiteren van het professioneel geschoold kader, een gezamenlijk gebruik van de accommodaties en met elkaar kijken naar een modern en vernieuwd sportaanbod.

De Alliantie wil inzetten op drie poten, te weten:

1 Prioritering van professioneel kader

Uit alle voorhanden zijnde onderzoeken blijkt professioneel kader de belangrijkste sleutel te zijn om de doelen van de Alliantie te realiseren en krijgt daarmee de hoogste prioriteit. Ingezet wordt op het structureel faciliteren van met name combinatiefuncties (één functionaris in dienst van het onderwijs die én op school actief is én buitenschools in de sportvereniging). Door combinatiefuncties wordt de structurele verbinding geborgd tussen school en sport, wordt de kwaliteit van het bewegingsonderwijs vergroot, een modern aanbod gerealiseerd en de professionaliteit van sportverenigingen verhoogd. Als belangrijk aandachtspunt dient te worden meegenomen kwaliteitsverbetering van sport en bewegingsonderwijs in het Primair Onderwijs waarbij meer vakleerkrachten moeten worden ingezet echter vanuit de huidige beschikbare formatie.

Het budget van deze prioritering komt geheel ten goede van het onderwijs. PO, VO en mbo kunnen hiermee extra formatie scheppen. Het totale budget zal jaarlijks, vanaf 2009, structureel op € 190 miljoen moeten liggen. OCW is hiervoor verantwoordelijk.

Daarnaast is er voor het mbo nog een 'eigen traject' waarbij bewegen en sport structureel in het curriculum voor twee uren per week kan worden opgenomen. Dit separate traject is uitgezet in nauwe samenwerking met het platform bewegen en sport van de MBO-raad. Los van dit traject krijgt het mbo ook extra gelden voor deze coördinatie en dus ruimte en mogelijkheden om beleid te ontwikkelen op dat naschoolse dagelijkse aanbod van bewegen en sport.

2 Multifunctionele sportaccommodaties

Vijf dagen per week sportaanbod dient infrastructureel geen belemmeringen op te leveren. Het gaat met name om het

FOTO ANITA RIEMERSMA

Scorende spits

aanpassen van bestaande sportaccommodaties en verbeteringen op het gebied van beschikbaarheid, gebruik en beheersbaarheid.

Het extra budget zal direct naar gemeenten moeten gaan. We praten dan over vier jaar en een bedrag van € 115 miljoen dat VWS extra beschikbaar stelt. Ook dit is geen eenmalige aangelegenheid maar voor vier jaar een structureel bedrag.

3 Ontwikkeling modern sport- en beweegaanbod

Ontwikkelen, afstemmen en verankeren van (gezamenlijke) programma's van sportbonden op bewegingsactiviteiten van scholen en het verspreiden onder hun leden (sportverenigingen) en in het onderwijs.

Hierbij wordt gedacht aan structureel een jaarlijks bedrag van € 15 miljoen dat via VWS naar NOC*NSF gaat en dus naar de sportbonden.

ONDERSTEUNING EN KWALITEITSBORGING

Slechts een beperkt aantal scholen, sportverenigingen, gemeenten hebben de samenwerking school en sport anno 2006 structureel verankerd. Scholen, sportverenigingen en gemeenten moeten gestimuleerd en 'op weg' geholpen worden een goede start te maken en tegelijkertijd de samenwerking op een juiste manier te verankeren.

INVESTERINGEN

Het onderwijs is de meest geëigende partij om de samenwerking op het terrein van school en sport & bewegen structureel te organiseren. Scholen in positie brengen (toerusten) en faciliteren hierin het voortouw te nemen geeft veel kansen voor continuïteit op de lange termijn.

SCORENDE SPITSEN

De scorende spitsen zijn de mensen die als ambassadeurs van de Alliantie op pad gaan. Ze verkondigen de boodschap van

de Alliantie en dragen de visie uit en overtuigen gemeenten, schoolbesturen, directeuren en vakcollegae van de noodzaak dat het 'anders kan' ja 'anders moet'.

Ze trekken het land in om in nauwe samenwerking met de stagiaires van ALO en opleidingen Sport en Bewegen op regionaal en lokaal niveau scholen te betrekken bij de Alliantie en daar waar een hulpvraag ligt deze te beantwoorden en eventueel de school, gemeente of instellingen of collegae te ondersteunen.

TAKEN

De belangrijkste taken van de scorende spitsen zijn:

- op systematische wijze scholen benaderen en acquisitie doen
- daar waar sprake is van bovenschools management deze teams te benaderen, anders wordt de directeur of rector van de school benaderd
- het startniveau inventariseren en vaststellen met directeuren, afdelingen onderwijs en/of sport & welzijn. Gezamenlijk een plan van aanpak realiseren
- middels een beperkt budget extra ondersteuning voor de school of vereniging inkopen en subsidiemogelijkheden aanreiken en verkrijgen
- scholen en sportbonden, sportverenigingen bij elkaar brengen en kennis laten maken met good practices
- instrumenten ter ondersteuning inzetten en schakelen met organisaties die kunnen ondersteunen, zodat de scholen hun ambitie gemakkelijk waar kunnen maken
- in feedback met de scholen de vorderingen blijven volgen en waar nodig te interveniëren tot het moment dat de school voldoet aan de voorwaarden gesteld aan een sportgeoriënteerde school
- het vervolgtraject naar certificering als sportactieve school bespreken en analyseren als mede opstarten en begeleiden van een aanvraag

- daar waar vragen vanuit de gemeenten komen in een gesprek inventariseren waar kansen en mogelijkheden liggen en daarna een advies geven over wie de gemeente verder kan helpen.

WAT BETEKENT DIT PRAKTISCH?

In het informatiepakket van de scorende spitsen zit ook een notitie geschreven door Jos Kusters: 'Een dag uit leven van een scorende spits'.

Ik citeer:

'Het werk van een scorende spits betekent dat de spits op één en dezelfde dag een gesprek heeft met een directeur van een basisschool die geïnformeerd wil worden over de (on)mogelijkheden van de samenwerking tussen de school, gemeente en de sportverenigingen.' 'Het is allemaal lastig roosteren'. Daarbij wil hij ook eerst extra geld om de vakleerkracht aan te stellen en voor begeleiding is geen extra tijd beschikbaar? Bovendien het schrijven van een beleidsplan en stukje visie-ontwikkeling moet een ander maar doen. Wie gaat dat doen?

Een tweede gesprek is met een ambtenaar van de afdeling onderwijs die iets meer wil weten over de duale aanstelling en de mogelijkheden om een lobos in te zetten. De spits verwijst naar de afdeling onderwijs van de KVLO: hier is veel info te halen en wijst de ambtenaar op de brief van OCW van oktober 2005 waar klip en klaar in staat wie wel en wie niet bewegings-onderwijs kan en mag geven in het PO. Tevens wijst de spits op een notitie op de website van de KVLO die gaat over: Het inrichting van gymzalen en speellocaties: dit zou moeten geschieden aan de hand van een visie op bewegingsonderwijs en sport. De spits wijst de ambtenaar op de ambitie van de Alliantie: alle gemeenten krijgen vanaf 2009 extra gelden om hun binnenaccommodatie aan te passen zodat het 'veranderde sportaanbod' in vernieuwde, uitdagende en moderne accommodaties aangereikt kan worden.

Een derde gesprek van deze dag is met een sectie LO VO. Er is na eerder overleg extra sport ingezet, maar in de uitvoering zijn er problemen gerezen.

Wie zijn nu de scorende spitsen?

Groningen, Friesland en Drenthe	Wilt Dijkstra	ALO Groningen
Noord Brabant en Limburg	Fred Geerdink	ALO Tilburg
Drenthe en Overijssel	Nico Drost	ALO Zwolle
Noord Holland en Flevoland	Sander Bliekendaal	ALO Amsterdam
Zuid Holland en Zeeland	Sophie Mentink	ALO Den Haag
Utrecht en Gelderland	Menno Oudeman	ALO Arnhem/Nijmegen
KVLO PO	Merijn Wilde	
KVLO VO	Aernout Dorpmans	

Wij willen wel, maar het draagvlak moet verder ontwikkeld worden. Hoe doen we dat? We wilden iets meer doen voor allochtone meisjes, maar dit loopt niet.

En nu? Kunnen we de gemeente benaderen voor extra gelden? Mogen we LO2-leerlingen zaken laten regelen? Kortom de spits zal de sectie door het woud van vragen loodsen en zal daar waar hij een direct antwoord heeft dit geven en alle andere gevallen wijzen waar de informatie te halen is.'

DE SPITSEN

Het moge duidelijk zijn dat scorende spitsen zich voortdurend bewegen op de grens van school & sport. Ze moeten steeds in beweging zijn om uiteindelijk te kunnen scoren waarbij de voorzet vaak komt van de organisaties die hem ondersteunen.

EN NU VERDER?

Het streven is erop gericht dat de doelstellingen van de Alliantie in het schooljaar 2009-2010 gerealiseerd zullen zijn.

De rijksoverheid moet hiervoor extra investeringen plegen. Gelden komen op zijn vroegst in 2008 vrij.

In 2007 is de prioriteit in eerste instantie gericht op scholen die mee willen denken en doen in de ambitie van de Alliantie. Scholen, gemeenten en besturen worden benaderd om tot een intentieverklaring te komen om de doelstellingen van de Alliantie te onderschrijven. Vanuit deze startcriteria: dagelijks breed en modern aanbod en voldoen aan de eisen van kwalitatief goed bewegingsonderwijs: PO bevoegde leerkrachten en VO voldoen aan wettelijke bepalingen ten aanzien van de uren bewegingsonderwijs, dan kan de school direct in 2008 aan de slag met de beschikbare gelden om dat dagelijkse aanbod te concretiseren.

Voor een aantal scholen betekent dit er een inhaalslag gemaakt zal moeten worden, voor andere scholen is het beloning voor structureel jarenlang goed werken omdat er al een naschools aanbod/programma ligt waar de leerlingen met veel plezier gebruik van maken.

Correspondentieadres

Voor PO: Merijn Wilde: merijn.wilde@kvlo.nl

Voor VO: Aernout Dorpmans: schoolsport@kvlo.nl of aldorpmans@planet.nl

R AGENDA

Nationale Sportweek van 13 tot en met 21 april
Voor evenementen zie www.nationalesportweek.nl

ZOEKEN NAAR EEN PASSENDE PLEK

Schoolbesturen moeten in de toekomst voor leerlingen met een handicap een passende plek zoeken. Maar dit betekent niet dat het speciaal onderwijs gaat verdwijnen. In discussies krijgt de zorgplicht vaak een betekenis die het niet toekomt. Basisscholen krijgen niet de verplichting kinderen met een handicap op te nemen als ouders zich daarvoor melden. Er wordt gesproken van passend onderwijs en die plek moet voor het kind worden gevonden. Dat kan ook een school voor speciaal onderwijs zijn. Meer info: www.passendonderwijs.nl
Het Onderwijsblad november 2006 nr.19

DE GEZONDE SCHOOL: OVERGEWICHT AANPAKKEN

Veel kinderen bewegen te weinig en eten te vet. Basisschool De Driehoek in Rotterdam profileert zich als een gezonde school. Voor de overgang van een 'gewone' school naar een 'gezonde' school bestaat een stappenplan. Signaleren, doelstellingen formuleren, activiteiten vaststellen, deze uitvoeren en vervolgens evalueren. Meer info: www.gezonde-school.nl en www.nigz.nl
MR magazine november 2006

VOETBALLERS GEVEN GOEDE VOORBEELD VOOR GEZONDE LEEFSTIJL

In Rotterdam heeft de St.Lucasschool (SBO) een contract afgesloten met voetballers van Sparta. Daarin beloven de leerlingen meer te bewegen en gezonder te eten. Het project duurt een half jaar en wordt afgesloten met een fit- en gezondheidstest. Meer info: www.scorenvoor-gezondheid.nl
Kader Primair november 2006 nr.3

OVERGEWICHT BIJ KINDEREN

Het is de werkelijkheid. Tegenwoordig zijn er meer dikke kinderen. Hoe ga je in de gymles met deze kinderen om? Wanneer kinderen zwaar zijn, komen ze vaak in een vicieuze cirkel. Ze zijn niet blij met hun uiterlijk, voelen zich onzeker en gaan meer eten. Voor het bewegingsonderwijs ligt er een belangrijke taak. Kinderen enthousiast maken voor bewegen en sporten en ze helpen met afvallen. *'t Web nr.5 2006*

LERARENOPLEIDINGEN: KWALITEIT VERGT KEUZES

Leraar zijn heeft vele facetten. Voor de initiële opleiding teveel. Lerarenopleidingen bieden daarom verschillende uitstroomprofielen. De AVS vindt specialisaties bijvoorbeeld voor onderbouw of bovenbouw prima, maar is geen voorstander van aparte opleidingen. Een nieuwe educatieve master is wenselijk en daarvoor is een pleidooi gaande. Meer info: www.hbo-raad.nl en www.lpbo.nl
Kadernieuws november 2006

STEUNPUNT AGRESSIE IN HET ONDERWIJS

Veel scholen hebben te kampen met agressie die tot uiting komt tussen leraren en leerlingen, tussen leerlingen onderling en leraren en ouders. Het Vervangings- en Participatiefonds heeft de cursus Intermediair Agressie en Geweld laten ontwikkelen. Deelname aan de cursus is gratis. Meer info: www.vfpf.nl - cursus Intermediair Agressie en Geweld
R J entree november 2006

JURYSporten: HOE OBJECTIEF IS DE JURY?

Bij sporten als turnen, kunstschaatsen, schoonspringen en ritmische gymnastiek wordt de uitkomst door een jury bepaald. Maaïke Cusiël heeft in het kader van haar afstuderen als bewegingswetenschapper een literatuurstudie verricht naar de objectiviteit van jury's en dat vertaald naar de sportpraktijk.

ESTAFETTELOOP VOOR SCHOOL EN VERENIGING

In dit praktijkartikel beschrijft Chris v.d. Kant diverse bewegingssituaties waarin de kernproblemen (het op snelheid wisselen en het overhandigen van het estafettestokje) van de estafetteploep worden gethematiseerd. *Sportgericht december 2006*

EEN VELDJE IS NIET GENOEG

De Stichting Score is één van 's werelds eerste organisaties die sport inzet voor sociale vooruitgang. Sinds Score in 1991 werd opgezet heeft ze een half miljoen kinderen aan het sporten gekregen. Het werkterrein is vooral Zuid-Afrika en de meeste vrijwilligers komen uit

Nederland, Denemarken en Noorwegen.

Info: www.score.org.za
Supporter december 2006

GEBAREN, OOK VOOR HORENDE KINDEREN?!

Gebarentaal kan ook in de wereld van de horenden waardevol zijn. Sandra Nijhoff beschrijft hoe gebaren gebruikt kunnen worden, in het bijzonder in lessen bewegingsonderwijs. Voor meer informatie wordt verwezen naar Instituut de Weerklank, www.weerklank.nl
't Web nummer 6 2006

Door: Hilde Bax en

Lars Borghouts

DE PAUL BEENENPRIJS

De KVLO looft tijdens de studiedag MRT op 16 mei in Zwolle een geldprijs uit van 250 euro voor degene die het meest vernieuwende en bruikbare MRT-materiaal heeft ontwikkeld. Heeft u MRT-materiaal ontwikkeld dat eigenlijk onmisbaar is voor andere MRT-ers? Ding mee naar de Paul Beenenprijs en meld uw inzending bij Joost Hesper e-mail (eventueel met afbeeldingen) of per post. Inzendingen kunnen worden ingediend tot en met 20 april 2007. Meer info op www.kvlo.nl

VERKORT JAARVERSLAG

INLEIDING

Het jaar 2006 is een bijzonder en ook spannend jaar voor de KVLO geweest. Bijzonder omdat het een jaar was waarin veel plannen gerealiseerd konden worden.

Spannend omdat er een aantal belangrijke politieke besluiten vielen, er veel nieuwe activiteiten en gebeurtenissen waren.

Veel nieuwe medewerkers hebben zich verdienstelijk gemaakt voor het werk van de KVLO. Speciaal te noemen zijn:

- de status aparte van lichamelijke opvoeding in het voortgezet onderwijs wordt gecontinueerd. Na een jaar van actie onder de leus: GYM MOET worden twee amendementen tot wetwijziging betreffende deurenborging unaniem door de Kamer aangenomen
- de Alliantie School & Sport, samen sterker. De KVLO wordt opdrachtnemer van de programmalijn sportactieve scholen en zet twee scorende spitsen in. De KVLO participeert ook in de programmalijn innovatie sportaccommodaties en combinatiefuncties school en sport
- het project regionale positionering gaat van start met een projectleider en vijf regiocoördinatoren
- het registerleraarschap wordt volop bediscussieerd in de vereniging en krijgt zijn beslag op de wintervergadering. Vanaf 1 januari 2007 kunnen docenten zich inschrijven in het initiële KVLO-register
- de vierde 'Mission Olympic' was weer een groot succes en vond plaats op vrijdag 2 juni in het Olympisch Stadion. Er namen 5000 scholieren van 120 middelbare scholen aan deel
- er waren weer vele landelijke studiedagen: PO, SO, Praktijkonderwijs, VO, LO2 havo/vwo, LO2 vmbo, brede school en studiedagen van de afdelingen
- het kwaliteitsproject LO werd door vier scholen met succes afgerond
- er worden nieuwe CAO's afgesloten in de sector PO en VO. Zorg blijft bestaan en aandacht blijft nodig t.a.v. de handhaving van uren LO door VO-scholen conform de omvang van de uren op de peildatum 1 augustus 2005. Er blijven scholen die naar mazen in de wet zoeken. Adviespunten voortgezet onderwijs en de minister laten onduidelijkheid bestaan. De KVLO legt een zwartboek aan.

ONDERWIJS: PRIMAIR ONDERWIJS

De KVLO blijft zich op allerlei fronten inzetten voor vakdocenten/vakspecialisten in het primair onderwijs teneinde de kwaliteit van het bewegingsonderwijs te verbeteren. Opvallend is dat steeds vaker gemeenten gesprekspartner zijn, zowel voor het binnen- als buitenschools bewegen. Veel vragen zijn beantwoord omtrent de bevoegdheid van zowel Pabo, ALO als Lobos afgestudeerden. Aandacht gaat uit naar de inzet van een vakleerkracht in een combinatiefunctie, zowel inhoudelijk als

rechtspositioneel. De KVLO participeert in een overleggroep met een opdracht van OCW om een protocol te ontwikkelen als handvat voor kwalitatief goed en veilig bewegingsonderwijs, met daarin opgenomen de status van de Lobos.

In het speciaal onderwijs zien we een veranderde problematiek en een toename van het aantal kinderen in alle clusters en langere wachtlijsten. De KVLO is een onderzoek gestart om netwerken binnen het speciaal onderwijs in kaart te brengen. Het doel is beter in contact te komen met de vakdocenten en de problematiek in dit werkveld.

Het beroepscompetentieprofiel voor de MRT'er nadert zijn afronding en zal gepresenteerd worden op de studiedag MRT die op 16 mei 2007 plaatsvindt op Hogeschool Windesheim te Zwolle. Er is een MRT-nieuwsbrief opgezet.

De Raad van Advies van MRT van Fontys Sporthogeschool bestudeert de mogelijkheid om de MRT-opleiding als Master-opleiding aan te gaan bieden.

Op 5 april vond op de Calo in Zwolle de studiedag voor het speciaal onderwijs plaats met als thema: *Bewegen heeft zin als je er zin in hebt*. Op 1 november was op de ALO in Amsterdam de studiedag voor het basisonderwijs met als thema:

Perspectieven op leren bewegen.

De commissie primair onderwijs heeft het bestuur wederom op vele aspecten geadviseerd.

Voortgezet onderwijs

De wijziging van de WVO ter aanpassing van de profielen in de tweede fase voor havo/vwo is in februari 2006 vastgesteld en wordt per 1 augustus 2007 ingevoerd. De eindtermen zijn globaler. De studielast voor LO1 is ongewijzigd. LO1 heet voortaan lichamelijke opvoeding, LO2 wordt bewegen sport & maatschappij (BSM). De studielast BSM gaat fors omhoog. In 2006 wordt op 68 scholen LO2 op havo/vwo gegeven. De KVLO heeft in 2006 de ontwikkelingen m.b.t. LO2 laten onderzoeken door Harry Stegeman vanuit het W.J.H. Mulier Instituut. Het aantal scholen en aantal leerlingen per school groeit. In maart 2006 is de WVO ook voor de onderbouw gewijzigd. De kerndoelen zijn gereduceerd en globaal geformuleerd.

DE KVLO IN 2006

leerd. Scholen krijgen veel beleidsruimte om het onderwijs naar eigen inzichten in te richten. Om de kwaliteit en het aanbod van het onderwijs in 'bewegen en sport' te bewaken heeft de KVLO via een veldaanvraag bij de SLO de ontwikkeling van het basisdocument vernieuwde onderbouw geïnitieerd en medegefinancierd.

cierd. Het document zal in het voorjaar van 2007 worden gepubliceerd. Het examenprogramma LO2 vmbo kent een grote belangstelling. Verwacht wordt dat de definitieve goedkeuring in 2008 wordt gerealiseerd.

Ruim 100 scholen hebben zich op het bureau KVLO gemeld met plannen om de uren LO toch te gaan verminderen. Door goede voorlichting over de nieuwe regelgeving heeft een deel van die scholen de bestaande uren gecontinueerd. De informatie van de adviespunten VO heeft echter voor veel verwarring gezorgd. De KVLO houdt de vinger aan de pols in deze ontwikkelingen en houdt een zwartboek bij om politici te kunnen informeren als deze tendens zich mocht voortzetten. In het schooljaar 2006 hebben vier scholen het 'Kwaliteitsproject Lichamelijke Opvoeding' met succes afgerond. In het schooljaar 2006-2007 doen vijf scholen mee. De derde KVLO/ALO studiedag voortgezet onderwijs met als thema 'Leiden en begeleiden' heeft op 25 januari 2006 in Amsterdam plaatsgevonden met ruim 190 deelnemers. De studiedag Praktijkonderwijs met als thema 'Anders leren omgaan met probleemgedrag' vond plaats op 29 november in IJsselstein met ruim 80 deelnemers. De studiedag LO2 vond plaats op het Bakenpark te Almere met 75 deelnemers. Onder regie van de KVLO is een beroepscompetentieprofiel Sport Klim Instructeur (SKI) - Onderwijs ontwikkeld. Deze aanvullende competentieprofielen worden toegevoegd aan het beroepscompetentieprofiel voor leraren lichamelijke opvoeding. De ontwikkelgroep blijft voortbestaan als Klimplatform Onderwijs.

MBO

De activiteiten van de KVLO binnen het mbo-veld zijn onlosmakelijk verbonden met de activiteiten van het Platform Bewegen en Sport MBO dat sinds augustus 2005 onderdeel is van de MBO Raad. De bijdrage van de KVLO betreft: voorlichting via elektronische nieuwsbrieven, het verzorgen van de website bewegenensportbve.nl, het adviseren van teams en individuele collega's. Begin 2006 is de conferentie: 'Bewegen en sport in Bve' gehouden op de Calo in Zwolle. De stuurgroep Herontwerp beroepsonderwijs heeft in het Brondocument Leren, Loopbaan en Burgerschap een taakgebied 'vitaal Burgerschap' opgenomen met verwijzingen naar bewegen. Het referentiedocument Bewegen en sport wordt omgeschreven naar een servicedocument dat door de scholen gebruikt kan worden wanneer bewegen en sport in de opleidingsprogramma's wordt opgenomen. Het platform heeft twee werkconferenties georganiseerd om *good practices* uit te wisselen. In het kader van de Alliantie zijn diverse activiteiten ontwikkeld en hebben tien scholen een sprintpremie van € 50.000,- ontvangen en drie scholen een bedrag van € 25.000,- om hen te helpen bij het ontwikkelen van plannen om bewegen (weer) een plek te geven in alle opleidingen.

Huisvesting/veiligheid

De door de KVLO ontwikkelde normen voor gym/sportaccommodaties met onderwijsgebruik hebben hun beslag ge-

FOTO: HANS DIJKHOFF

kregen. De normen zijn opgenomen in de Technische leidraad scholenbouw van de VNG en in de NEN-normering van het ISA. De KVLO is betrokken bij de ontwikkeling van een handboek met *good practices* van sportaccommodaties dat zowel door buurt, verenigingen als onderwijs kan worden gebruikt. In de tweede helft van 2006 zijn er een kleine 150 vragen binnengekomen, hetzij via mail dan wel telefonisch. De KVLO heeft inzake blessurepreventie en reductie van ongevallen bij gymlessen met de Stichting Consument en Veiligheid gewerkt aan een aanvulling van de map 'Veiligheid op de basisschool'. De map is nog niet klaar.

Omgaan met conflictgedrag en agressie

Op het bureau komen regelmatig vragen van leden over de gedragscode van de KVLO. Dit item wordt binnen schoolverband besproken en de KVLO werkt daarin samen met de Projectgroep Preventie Seksuele Intimidatie. Er wordt in samenwerking met een expertgroep van ALO-vertegenwoordigers, de Landelijke Beroepsvereniging Docenten Weerbaarheid en Zelfverdediging (BWZ) en deskundigen van het Platform Jongens in Balans gewerkt aan een nieuw programma voor scholen.

SCHOOLSPORT, SCHOOL EN SPORT

Schoolsport

Het KVLO-schoolsporttoernooi groeit elk jaar. Afgelopen jaar deden 179 scholen mee. Het schoolsportbeleid behelst breedtesport met een klein beetje topsport. 'Mission Olympic, the School Final' was op vrijdag 2 juni 2006. Bijna 5000 leerlingen kwamen die dag naar het Olympisch Stadion. De afdeling schoolsport heeft in samenwerking met de desbetreffende sportbond de volgende clinics georganiseerd: volleybal voortgezet onderwijs, een drietal watersportclinics, een clinic Futsal, badminton, rolstoelbasketbal en GPS-wandelen.

Alliantie School & Sport, samen sterker

In 2006 is veel tijd en energie besteed aan het verkennen en optuigen van de Alliantie School & Sport, samen sterker. Deze Alliantie van de ministeries van VWS en OCW met NOC*NSF heeft zich verbonden met veertien landelijke organisaties, die elk de verantwoordelijkheid nemen voor verschil-

lende resultaatgebieden. De KVLO is verantwoordelijk voor de stimulering van sportgeoriënteerde en sportactieve scholen. Wanneer het nieuwe kabinet de plannen van de Alliantie overneemt, zal ook in de komende jaren de nodige aandacht aan deze Alliantie besteed moeten worden.

In het najaar 2006 zijn er vijf School & Sport Plaza's door de Alliantie georganiseerd met als doel de (potentiële) partners uit het onderwijs, de sport en de overheid een dagdeel lang te focussen op de samenwerking tussen het onderwijs en de sport. De KVLO heeft binnen de Alliantie Merijn Wilde voor het primair onderwijs en Aernout Dorpmans voor het voortgezet onderwijs als scorende spitsen benoemd.

Op donderdag 20 april is voor de derde maal de verkiezing van de sportiefste school VO georganiseerd te Papendal. De Open School Gemeenschap Bijlmer mag zich de komende twee jaar de Sportiefste School VO van Nederland noemen. De Publieksprijs is gewonnen door het Beatrixcollege uit Tilburg. Steeds meer scholen gaan op eigen initiatief en met eigen plannen een structurele samenwerking met gemeenten en lokale sportverenigingen aan.

Scholen vinden vaak te weinig weerklank bij gemeenten, vooral in de kleinere. Plannen blijken pas succesvol als er kwaliteit geleverd wordt door de sportverenigingen. In het totale plaatje is dit vaak de zwakke schakel.

De scholen zijn veel tijd kwijt om tot een goede afstemming te komen.

De OSG Bijlmer, winnaar van de verkiezing Sportiefste School VO 2006, mocht met twaalf leerlingen van 3 tot 17 juni naar Australië. De leerlingen van de drie Australische scholen zijn op tegenbezoek in Nederland geweest. Op 31 december zijn er 29 scholen voor PO gecertificeerd en 62 VO-scholen, waaronder de Sportaccent Scholen.

Nationale Sportweek

De Nationale sportweek is een samenwerkingsverband van NOC*NSF, MITEX, NFS en KVLO. Door het ministerie van VWS is voor een periode van vier jaar subsidie toegezegd. Door deze subsidie kan de Nationale sportweek zich de komende jaren verder ontwikkelen en neemt de afhankelijkheid van sponsoring af.

Werkgroep doorlopende leerlijnen

In de werkgroep doorlopende leerlijnen zitten SLO, KVLO, NISB en NOC*NSF. De nadruk heeft gelegen op het doorontwikkelen van het visiestuk, het ontwikkelen van lespakketten en het organiseren van een expertmeeting op 17 januari met veel deelnemers uit het onderwijs, bonden, gemeenten en provinciale sportraden. Naast praktijkworkshops was er aandacht voor sportmarketingplannen en sportstimulering.

ARBEIDSVOORWAARDEN, INDIVIDUELE RECHTSPOSITIE

Individuele Rechtspositie

In 2006 is door veel leden een beroep gedaan op de afdeling individuele rechtspositie. Er waren veel vragen op het gebied van ziekte, WIA en FUWA. Ook enkele vragen op het gebied van gehoorschade zijn in behandeling genomen. Het aantal zaken met betrekking tot conflicten (werkgever-werknemer) is gestegen en er was een aantal zaken op het gebied van het klachtrecht en ontslag. In de vaste column in het vakblad 'De IRP-praktijk' is een selectie aan onderwerpen behandeld die dagelijks langskomen op de afdeling. Er is een voorbeeld-arbeidsovereenkomst opgesteld voor leerkrachten 'nieuwe stijl' en advies gegeven over de juridische aspecten van duale taken/aanstellingen van vakleerkrachten.

Primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden

De wijze waarop de arbeidsvoorwaarden in de sector Onderwijs tot stand komen verschilt per sector. In het hbo en mbo is sprake van een volledige doordecentralisatie van primaire (salarissen, uitkeringen en pensioenen) en secundaire arbeidsvoorwaarden. In het VO wordt dit vanaf 1 juli 2007 ook de praktijk. Tot dat moment wordt voor het VO en het PO gezamenlijk gesproken over de primaire arbeidsvoorwaarden met de verantwoordelijke minister (OCW). Vanaf 1 juli 2007 gebeurt dit laatste alleen nog voor het PO.

CAO's

Met ingang van 1 augustus 2006 is er een nieuwe CAO-PO 2006-2008 van kracht. De CAO-VO loopt tot 1 juli 2007, het moment van doordecentralisatie. Wijzigingen betroffen o.a. de aanpassing betaald ouderschapsverlofregeling, compensatieverlof, verbetering reiskostenregeling. In het mbo- en hbo-veld loopt de CAO door tot 31 januari 2007.

DGO/Steunpunt-MR

Het Decentraal Georganiseerd Overleg wordt op basis van de CAO's in het primair en voortgezet onderwijs bij elkaar geroepen. Werknemers (ACOP, CCOOP en CMHE, o.a. de KVLO) en werkgevers (BPCO, VOSABB, VBKO, VBS en AC, deze laatste alleen in het primair onderwijs) maken deel uit van dit overleg. Er is sprake van een dalende trend in het aantal DGO's in het funderend onderwijs vanwege een beperking van het aantal DGO-onderwerpen in de CAO. De vier KVLO DGO-onderhandelaars zijn tevens MR-steunpunt voor de leden in hun regio. Daarnaast fungeert het bureau VAS als landelijk MR-steunpunt. In het afgelopen jaar is er regelmatig een beroep gedaan op de steunpunten. Veel vragen gingen over de wijzi-

gingen van de WMO in de richting van de WMS, de nieuwe onderwijstijd in het VO en de mogelijke gevolgen voor het (personeels)beleid van de school.

Bureau Voorlichting en Scholing (VAS)

In 2006 zijn door het ministerie van onderwijs wederom gelden beschikbaar gesteld voor scholing en voorlichting. De belangrijkste onderwerpen van de landelijk georganiseerde cursussen waren de WMO in relatie tot de WMS, de problematiek rond de invoering van de Lumpsum PO, het opstellen en toetsen van het formatieplan en een personeelsbeleidsplan. Daarnaast was er belangstelling voor onderhandelings- en vergadertechnieken. Cursussen worden steeds vaker specifiek toegesneden op de situatie van een afzonderlijke school. De invoering van WMS zal voor het jaar 2007 een speerpunt betekenen in het cursusaanbod.

EXTERNE CONTACTEN

Bestuur CMHF

De KVLO is de grootste vereniging binnen de CMHF. Sinds twee jaar is de KVLO getrapd aangesloten bij de CMHF via de Federatie Onderwijsbonden CMHF/MHP.

De Federatie is verreweg de grootste vereniging binnen de CMHF waardoor de collectieve belangen beter behartigd kunnen worden.

Vanwege de verdeling van de GO- en vakbondsfaciliteiten is de Federatie Onderwijsbonden verplicht aangesloten bij een Centrale. Deze situatie kan in de nabije toekomst veranderen, hetgeen van invloed kan zijn op de toekomst van de CMHF.

Bestuur NISB

De voorzitter van de KVLO bekleedt in het bestuur van het NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen) een kwaliteitszetel onderwijs. Afstemming van verschillende acties en campagnes in de richting van het onderwijs kan aan de orde worden gesteld en moet leiden tot een betere afstemming.

NOC*NSF

De overlegsituaties en contacten met NOC*NSF nemen toe vanwege de raakvlakken in vele projecten zoals de Nationale Sportweek, Alliantie, Mission Olympic, doorlopende leerlijnen, verkiezingen sportiefste scholen, certificering. Oscar Erken zit namens de KVLO in de adviescommissie Olympische Educatie en Fair Play van NOC*NSF.

ALODO

Het Alodo is het strategische overleg van de hbo-instellingen, die opleidingen aanbieden op het gebied van Lichamelijke Opvoeding, Sportmanagement en Bewegen en gezondheid. De voorzitter van de KVLO maakt als adviserend lid deel uit van dit overleg. Historisch is de start van een zesde ALO aan de Hogeschool Arnhem-Nijmegen.

Ondanks de tegenacties vanuit het Alodo kon niet voorkomen worden dat deze hogeschool van het ministerie de toestemming kreeg om met een nieuwe opleiding te starten.

Voorwaarde is dat deze nieuwe opleiding start met een be-

perkte instroom en dat in overleg met de andere opleidingen de instroom wordt afgestemd.

Pabo-netwerk bewegingsonderwijs

Het bestuurlijke overleg met het Pabo-netwerk heeft onder meer geresulteerd in een briefwisseling van het hoofdbestuur van de KVLO met de minister van onderwijs betreffende zorgelijke ontwikkelingen rond de Leergang Pabo en de toezegging van de minister betrokken te worden bij de evaluatie van de Leergang. Tevens is overleg geweest met Kamerleden over een motie de Vries waarin de bevoegdheidsregeling opgerekt dreigde te worden.

Platform LO

Het platform LO bestaat uit vertegenwoordigers van de KVLO, de SLO, de zes ALO's, het Pabo-netwerk en de Inspectie (VO) en komt twee maal per jaar bijeen in Zeist.

Afstemming en uitwisseling heeft onder meer plaats gevonden t.a.v. de Alliantie School & Sport, Veldaanvraag SLO 2007, Borging uren LO in het VO, Basisdocument onderbouw VO, Protocol bewegingsonderwijs PO, Zelfstandigheid lesgegeven, Problemen rond de Leergang Pabo, Wildgroei aan onderwijsprojecten. Ondanks herhaald verzoek aan de inspectie PO heeft men niemand kunnen afvaardigen.

Turnplatform

Dit Platform bestaat uit vertegenwoordigers van de KVLO, de KNGU, de NFWS/NV WIG, de NCS, de NKS, de ALO's en de ROC's. De voorbereidingen zijn gestart om tijdens de Europese Kampioenschappen Turnen in 2007 een studiedag te organiseren mede onder de vlag van het Turnplatform. Vanaf 2007 kunnen waarschijnlijk alle scholen deelnemen aan de Gymnastrada.

Platform VVVO

Platform VVVO is een overkoepelende vereniging van de vakinhoudelijke verenigingen in het voortgezet onderwijs en fungeert als gezamenlijke spreekbuis en aanspreekpunt. Alle vakinhoudelijke verenigingen hebben tot doel de kwaliteit van het onderwijs in hun vak te bevorderen en verbeteren. Vakspecifieke belangen worden door de vakinhoudelijke verenigingen zelf behartigd. Er zijn 26 verenigingen bij aangesloten met ongeveer 75.000 leden. Sinds 1 augustus vertegenwoordigt Gert van Driel de KVLO in het Platform en wel als DB-lid. Het Platform heeft een eigen website: www.platformvvvo.nl.

Adviesraden Hogescholen

Pieter Matthijssse zit namens de KVLO in de Raad van Advies van de Fontys Sporthogeschool en Baukje Zandstra in de Adviesraad Bewegen en Gedragsbeïnvloeding van de Hogeschool Windesheim.

Raad voor Advies ALSS

Het Instituut voor Sportstudies van de Hanzehogeschool Groningen en het Instituut voor ALO/Voeding van de Hogeschool van Amsterdam hebben het initiatief genomen om

de bijscholing *Actieve Leefstijl School en Sport* te ontwikkelen voor leraren lichamelijke opvoeding en bewegingsonderwijs in én buiten de school. Namens de KVLO heeft Baukje Zandstra zitting in de Raad voor Advies.

EuPEA

Door voorzitter en secretaris wordt deelgenomen aan het jaarlijks forum van de 'European Physical Education Association'. Door elkaar te informeren over de stand van zaken in de verschillende landen van de Europese Unie en daar waar nodig te steunen proberen de gezamenlijke vakverenigingen op het gebied van lichamelijke opvoeding de kwaliteit en het aanbod binnen het onderwijs te versterken. Gert van Driel is gekozen en toegetreden tot het bestuur van EuPEA.

DE VERENIGING INTERN

Het hoofdbestuur

In 2006 zijn er geen nieuwe kandidaatstellingen geweest. Het jaar 2006 laat een groei van 82 KVLO-leden zien. Op 1 januari 2007 zijn er 8855 leden. De erepenning is uitgereikt aan de heer Dirk van Dijk. De zilveren speld is uitgereikt aan zestien leden.

Interne organisatie

Sinds januari 2006 is de interne organisatiestructuur gewijzigd. Er zijn vier clusters gevormd: onderwijskundige zaken, rechtpositie en overleg, co-curriculaire zaken, communicatie & PR. Stafleden en hb-leden maken deel uit van een cluster. Beleidsvoorbereiding komt via clusteroverleg tot stand. Vaststelling vindt plaats door het hoofdbestuur.

In 2006 is gestart met het werken met een digitale agenda en een systeem voor digitale archivering. Er is een keuze gemaakt voor een nieuw CRM-systeem (o.a. ledenadministratie) en een CMS-systeem (website). In 2007 dient dit gerealiseerd te worden.

Er zijn twee vaste stafmedewerkers vertrokken en drie nieuwe stafmedewerkers aangesteld. De bezetting van het bureau betrof 21,9 fte, verdeeld over 32 personen.

Op projectbasis is 2,4 fte ingezet voor negen personen.

Project regionale positionering

In september 2006 is het Projectteam Regionale Positionering geïnstalleerd. Het team bestaat uit vijf regiocoördinatoren en de projectleider. Het zet zich in voor de ondersteuning van de leden in hun directe werkomgeving. Daarnaast hoopt deze groep de afdelingsbestuurders te kunnen ondersteunen bij hun activiteiten en de contacten tussen opleidingsinstituten en afdelingsbesturen te versterken. Tevens wordt er hard gewerkt aan de ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal dat door de leden van de KVLO in hun directe werkomgeving gebruikt kan worden.

Commissie Registratie en Commissie van Beroep

In het kader van de invoering van het KVLO-Register zijn tijdens de wintervergadering van 16 december de commissie registratie en de commissie van beroep benoemd.

De kerntaak van de Commissie Registratie, die uit vijf leden bestaat, is het wegen en waarderen van (vak)deskundigheidsbevordering en scholingen. Mike Schouten is voorzitter en

Hilde Bax secretaris. De Commissie van Beroep, bestaat uit vijf leden en voert marginale toetsing uit. De commissie toetst besluiten van de Commissie Registratie op het moment dat aanbieders van scholing of leden beroep aantekenen.

Ledenvergaderingen en kaderbijeenkomst

In 2006 zijn er twee algemene ledenvergaderingen geweest. De voorjaarsvergadering werd georganiseerd door de afdeling Drenthe en vond plaats op 19 mei op het landgoed Overcinge te Havelte. Besloten is het traject registratie te starten, het reglement nader te bespreken en bij te stellen ten einde op de wintervergadering tot vaststelling te kunnen overgaan. De ALV stemde in met continuering van de bestaande financiering voor schoolsport voor het jaar 2006. Tijdens de openbare vergadering heeft Jos Kusters, projectleider van de Alliantie School & Sport, samen sterker een inleiding over missie en doel verzorgd en presenteerden de twee sportiefste scholen hun bewegen-en sportprogramma. De wintervergadering is gehouden op zaterdag 16 december in het Jaarbeurs Congrescentrum te Utrecht. De ALV stemde unaniem in met registratie en het beleidsplan School en Sport 2006-2010. Onderwerpen die op een goed bezochte kaderbijeenkomst op 1 november in de Jaarbeurs te Utrecht uitvoerig besproken waren.

Financiële commissie

De financiële commissie is een adviescommissie voor hoofdbestuur en afdelingen. In de db-vergadering van 8 november 1991 is besloten dat de financiële commissie moet bestaan uit: eerste en tweede penningmeester KVLO, hoofd bureau financiën KVLO, één financieel deskundige en twee afdelingspenningmeesters. De te verwachten subsidies zijn in 2006 voor het eerst mee begroot. Desondanks was er een tekort op de begroting van 35.000 euro. Als dit structureel wordt zal een contributieverhoging noodzakelijk zijn.

PR en Communicatie

Vanaf begin 2006 vindt eenmaal per twee maanden structureel overleg plaats tussen de redacties van LO en websites, VAS, bureau en hoofdbestuur binnen het zogenaamde cluster communicatie en PR. Besproken zijn de nieuwe KVLO-website, huisstijl KVLO, Club KVLO, promotieartikelen, voorlichting op ALO's en ledenwerving.

Jeroen Hokke

KVLO website en webkring

In 2006 hebben de nodige veranderingen plaatsgevonden. Arjen Gutker de Geus heeft afscheid genomen als webmaster opgevolgd door Hjalmar Zoete-wei. De nieuwe website wordt opgebouwd in een zogenaamd

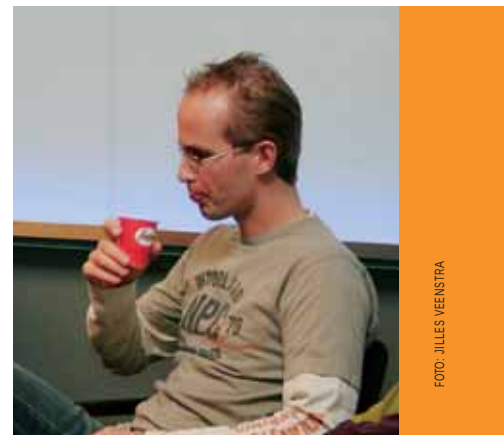

FOTO: JILLES VEENSTRA

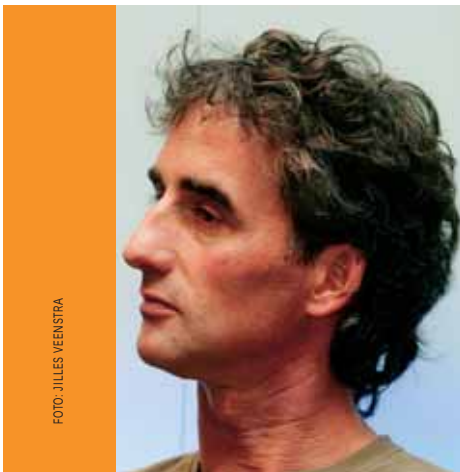

FOTO: JILLES VEENSTRA

Onze webmaster tijdens de
wintervergadering

Content Management Systeem (CMS). Deze is database-gestuurd en kan vanaf 2007 door meerdere contentbeheerders, waaronder de afdelingen, beheerd worden. Ongeveer 4500 leden ontvangen de digitale nieuwsbrief met de nieuwe mogelijkheid om internetadressen aan te klikken. De webkring bestaat uit *kvlo.nl*, *bewegenensportbve.nl*, *schoolensport.nl*, *gymlessen.nl*, *anluitingfonds.nl* en *gymleraren.nl*.

Vakblad de Lichamelijke Opvoeding

Voor 2006 zijn er enkele kleine aanpassingen in de lay-out geweest. Het blad verscheen veertien keer. Het totale aantal pagina's was 696. Aan artikelen was geen gebrek. Naast de bijdragen van de redactie was er inbreng van andere auteurs. Nieuw was de praktijkredacteur Maarten Massink die het aantal praktijkpagina's heeft doen toenemen van 83 naar 172. De samenstelling van de redactieraad is in 2006 ongewijzigd.

Scholingskalender

In het kader van de invoering van de registratie is het noodzakelijk dat er een gedegen nascholingsaanbod komt. In 2007 zal het in kaart brengen van dit aanbod en publicatie hiervan op de website één van de activiteiten van VAS/KVLO zijn. Verder heeft VAS voor de KVLO diverse cursussen georganiseerd waaronder de cursus EHBO voor leraren lichamelijke opvoeding.

Bezoeken ALO's en Pabo's

In het jaar 2006 werd door de KVLO voorlichting gegeven op alle ALO's en voor het eerst op een Pabo. Deze voorlichtingen zijn gericht op de studenten en gaan over de arbeidsvoorwaarden, aansprakelijkheid en werkzaamheden in het onderwijs.

Anders Actieavond

De jaarlijkse dag voor de gepensioneerde leden van de KVLO vond plaats op donderdag 11 mei 2006 te Kamerik. Het ochtenddeel betrof: *'Nieuwe inzichten in de aanpak van het veiligheidsbeleid op scholen ten aanzien van preventie van agressie en geweld'* en de nieuwe cursus *'Weerbaarheid voor ouderen'*. In het middagdeel lieten de leden, in leeftijd variërend van net met pensioen tot in de tachtig, zich niet onbetuigd tijdens het buitenprogramma 'Boerengolf'. De dag werd georganiseerd door de gepensioneerde ereleden Servé Retera en Henk Statema.

De 7e KVLO-Golftrophy

Na zes jaar de KVLO-Trophy te hebben georganiseerd heeft Servé Retera de organisatie overgedragen aan Twan Belgers, Aernout Dorpmans en Carlos Albertus. Op zondag 25 juni werd gespeeld op de schitterende banen van het Rijk van Nijmegen in Groesbeek.

STICHTINGEN

Jan Luiting Fonds

Het fonds vormt het publicatie- en studiefonds van de KVLO. De helft van de bestuursleden is aangesteld namens de vakvereniging. Diverse boeken zijn in 2006 gepubliceerd of herzien. Het Jan Luiting Fonds is bereikbaar via Postbus 398, 3700 AJ Zeist, via e-mail *jlf@kvlo.nl*, terwijl uitgebreide informatie over het fonds en zijn uitgaven te vinden is op *www.janluitingfonds.nl*.

Stichting voor de Wetenschap van de Lichamelijke Opvoeding en de Sport

Na op 5 juni 1967 te zijn opgericht is de stichting na bijna 40 jaar op 31 december 2006 ontbonden. De besprekingen tussen SWLOS, NOC*NSF, het Mulier Instituut en de Stichting wetenschappelijk onderzoek sport en recht hebben geleid tot de oprichting van de nieuwe Stichting Bevordering Sociaal Wetenschappelijk Sportonderzoek op 5 oktober 2006. Zowel de wetenschap als de sport zijn in de nieuwe stichting vertegenwoordigd. Een bijzondere gebeurtenis was voorts dat Annelies Knoppers haar ambt als bijzonder hoogleraar 'Pedagogiek en didactiek van de lichamelijke opvoeding en de sport' op 15 november 2006 aanvaardde met een oratie, getiteld *'Wat brengt sport teweeg?!'*

Thomas van Aquino

Het jaar 2006 is het 56e verenigingsjaar van Thomas van Aquino en het negentiende jaar als katholieke groepering binnen de KVLO. De werkzaamheden van Thomas concentreerden zich zoals gebruikelijk rond de bekende activiteiten: Algemene Leden Vergadering, Thomas Jazzdansdagen, en de Thomas Oriëntatiedag. Het aantal leden van de KVLO dat ook lid is van Thomas schommelt al enige jaren tussen de 1500 en 1600 en is daarmee redelijk stabiel.

DE AFDELINGEN

In het volledige jaarverslag zijn de verslagen van de afdelingen opgenomen. De afdelingsbesturen hebben weer veel activiteiten georganiseerd, waaronder succesvolle (meerdaagse) scholingen. Daarbij wordt vaak aansluiting gezocht bij bestaande netwerken. Voor het functioneren van de KVLO als vakinhoudelijke en beroepsvereniging zijn goed functionerende afdelingen van vitaal belang. Ongeveer 150 afdelingsbestuurders van 24 afdelingen hebben zich daar in 2006 vrijwillig voor ingezet.

Het volledige jaarverslag is te vinden op *www.kvlo.nl*. Leden kunnen ook een gratis exemplaar opvragen.

Baukje Zandstra, secretaris

EN
VERDER

GYMNASTIEK- EN TURNHISTORIE

In 1991 is de Stichting Gymnastiek- en Turnhistorie opgericht. Dit jaar worden de Europese kampioenschappen turnen in Nederland gehouden. In dit artikel wordt kort de historische ontwikkeling van de schoolgymnastiek in relatie tot de verenigingsgymnastiek geschetst en gepleit voor het behoud van het historisch erfgoed van de gymnastiek- en turnhistorie. **Door: Servé Retera**

Nog geen 25 jaar geleden werden eerstejaarsstudenten aan de universiteit van Amsterdam, die dachten iets van de geschiedenis te kunnen leren, wreed uit hun droom gewekt met de mededeling dat het enige dat de geschiedenis ons leert is, dat men er geen fluit van leert.¹ Sinds die tijd is er echter veel veranderd. Het besef dat je belangrijk cultuurgood moet vastleggen kwam medio de jaren '80 van de vorige eeuw tot uitdrukking in veel historische publicaties. Aanvankelijk over tijden uit een ver verleden maar gaandeweg ook over de 19^e en de 20^e eeuw en het hier en nu. Geert Mak is in dit verband een veelgelezen auteur. De publicatie in december 2006 van

de 'Canon van Nederland'² wijst op een hernieuwde belangstelling voor onze nationale geschiedenis. Sinds de jaren negentig is het weer mogelijk te overwegen dat er van de geschiedenis te leren valt.³ Wanneer we naar ons eigen schoolvak in Nederland kijken dan zien we dat de bijdragen over de geschiedenis van de lichamelijke opvoeding tot de jaren '50 van de vorige eeuw voornamelijk naar binnen gericht waren. Het ging meer om een beschrijving van de stelsels, de grondleggers ervan en de bepalende personen dan om de sociaal-culturele context. Dit kwam tot uitdrukking in een sterke gerichtheid op de eigen vakidentiteit gepaard gaande met het streven om een erkende plaats in het onderwijs te bereiken.

Na 1950 veranderde dat enigszins en werd de historie van de lichamelijke opvoeding meer in het sociaal en cultureel perspectief van de tijd beschreven⁴.

Bekende auteurs in dit verband zijn wel K.H. van Schagen, (1964)⁵; J.P. Kramer (1967)⁶, J. Kugel (1977)⁷ en vooral Niels Lommen, (1987)⁸.

De gaten in de geschiedschrijving met betrekking tot ontwikkelingen in het zuiden van het land zijn door recente publicaties van Marjet Derks (2000)⁹ en het zeer gedetailleerde promotieonderzoek van Kees van Tilborg (2000)¹⁰ aangevuld.

De meest recente opvattingen omtrent het belang van het bewegingsonderwijs, in het kader van historische ontwikkelingen, treffen we aan bij Harry Stegeman (2000)¹¹.

Het Jan Luiting Fonds¹² en de KVLO speelden bij de totstandkoming van diverse publicaties een belangrijke rol.

Met uitzondering van Marjet Derks komen de hierboven genoemde auteurs allen uit de wereld van de lichamelijke opvoeding. Er zijn wel auteurs van 'buiten' het vak maar die zijn 'intern' niet zo bekend¹³.

Deze interne gerichtheid is de vakwereld vaak verweten maar misschien ontbreekt het historici ook aan belangstelling voor lichamelijke opvoeding en sport.

Een frappante uitzondering vormen de recente beschouwingen over 'Lichamelijke oefening' van de bioloog schrijver Midas Dekkers (2006)¹⁴.

Zijn boek heeft wel wat stof doen opwaaien. Sinds juli 2005 heeft Nederland trouwens zijn eerste hoogleraar Sportge-

FOTO: SERVÉ RETERA

schiedenis Theo Stevens: Bijzonder hoogleraar aan de faculteit der Bewegingswetenschappen van de VU.¹⁵

SCHOOL- EN VERENIGINGSGYMNASTIEK STAMMEN UIT DEZELFDE TIJD

Vanaf 1857 werd gymnastiek, zij het facultatief, toegelaten op scholen. De eerste gymnastiekverenigingen ontstonden in 1863. Zowel de gymnastiekbonden als de onderwijsverenigingen ontstonden in de tweede helft van de 19^e eeuw en hebben in hun bestaan een in de tijd vergelijkbare ontwikkeling doorgemaakt. De NVLO, de Nederlandse Vereniging van Leraren en Onderwijzers in de Lichamelijke Opvoeding werd in 1862 opgericht, de gymnastiekbond KNGV werd op initiatief van zes Amsterdamse gymnastiekverenigingen opgericht in 1868. De Amsterdamse AGOV, de oudste afdeling van de huidige KVLO ontstond in 1871.

Het was een tijd waarin met name in militaire en liberale kringen gepleit werd voor volksopvoeding en volksweerbaarheid en daar kon, zo verwachtte men, de lichamelijke oefening een belangrijke bijdrage toe leveren. Naast de volksweerbaarheid werd door artsen het belang van lichaamsoefeningen voor de volksgezondheid onderstreept. Dit was de achtergrond van de facultatieve invoering van het vak gymnastiek in het lager onderwijs in 1857, thans dus precies 150 jaar geleden.

Het militante en amateuristische karakter van de praktijk en het gemis aan pedagogisch verantwoorde omgang met kinderen was voor gymnastiekonderwijzers uit Amsterdam en Haarlem in 1862 een belangrijk motief om de NVLO op te richten.¹⁶

Het streven van de NVLO, later de KNVLO, naar eenheid, schaalvergroting en kwaliteitsverbetering werd bemoeilijkt door de voor Nederland zo kenmerkende verzuiling, de sterke drang tot eigen profilering na de tweede wereldoorlog, de toenemende welvaart en de voortdurend veranderde onderwijsrealiteit. Wat de verzuiling betreft: er bestond wel een Nationale RK Vereniging van Leraren en Onderwijzers in de Gymnastiek, de Nationale,¹⁷ waaruit Thomas van Aquino in 1950 is ontstaan, maar het duurde tot 1987 eer de noodzaak tot samengaan werd geëffectueerd in een fusie tussen de KNVLO en de Katholieke Vereniging Thomas van Aquino, tot de huidige KVLO. De Koninklijke weg was eindelijk volbracht: van 'Nederlandse' en 'Nationale' tot 'Koninklijke'.

Bij de gymnastiekbonden waren de fusiebesprekingen eveneens weerbarstig. De Algemene Bond, de KNGV, en de Katholieke en Christelijke bonden fuseerden pas in 1999 tot de KNGU. Tijdschriften als: de Turnvriend (sinds 1881) en de Gymnast (sinds 1861) geven een helder beeld van de vroege gymnastiekcultuur. De gymnastiekverenigingen van voor 1940 hadden vaak een multifunctionele betekenis in de (dorps)gemeenschap. Bij de Katholieke Gymnastiek Bond deed zelfs de geestelijk adviseur zijn intrede. Landelijk, regionaal en plaatselijk werden turnfeesten en bondsdagen gevierd compleet met optochten, processies en zegeningen, vaandels en fanfares. De gymnastiekverenigingen kenden afdelingen voor schermen, handbal, atletiek, zwemmen en wandelen en het

waren vaak de (vak)leerkrachten in het onderwijs die, naast hun werk op school in verenigingsverband, al dan niet op vrijwillige basis, als leider werkzaam waren. De binding met de vereniging bleef zodoende tot in de jaren '60 van de vorige eeuw lang behouden. Ook tegenwoordig doet de KNGU er alles aan om de band met de leden te versterken.

Verenigden oudere turners zich vroeger in veteranenafdelingen¹⁸, wie de moderne nationale en internationale Gymnastrada's een beetje heeft gevolgd, weet met welk een enthousiasme, senioren en jeugdleden daar samen genieten van recreatief gymnastisch en dansant bewegen.

STICHTING GYMNASTIEK- EN TURNHISTORIE

Is er dus altijd een sterke band geweest tussen de gymnastiek in de vereniging en de gymnastiek op school, die banden bestonden op ook bestuurlijk niveau. Het is derhalve niet zo verwonderlijk dat, vanuit het besef dat je het historisch erfgoed van gymnastiek en turnen moet bewaren, in 1991 de toenmalige voorzitter van de KNGB John Tielrooy en de toenmalige voorzitter van de KVLO Peter Kramer, de handen in elkaar sloegen en het initiatief namen tot de oprichting van de Stichting Gymnastiek- en Turnhistorie, hetgeen heeft geleid tot het huidige informatie-en documentatiecentrum, dat is ondergebracht in het KNGU-centrum te Beekbergen.

Doelstelling van de Stichting is onder andere het vastleggen van de ontwikkeling van het turnen en de gymnastiek zowel als onderdeel van de lichamelijke oefening in het onderwijs als in verenigingsverband en het bewaren en behouden van al hetgeen in verband hiermee is vastgelegd en er rechtstreeks of zijdelings verband mee houdt. 'In de ruimste zin des woords' zeggen de statuten dan. Het documentatiecentrum beschikt daartoe over een klein museum waar deze originele en uitgebreide collectie te bezichtigen en te bestuderen is. De Stichting wordt voornamelijk door de KNGU gesubsidieerd en is samengesteld uit bestuursleden, oud-bestuursleden en bureaumedewerkers van de KNGU en ondergetekende namens de KVLO. Al het bestuurswerk wordt op vrijwillige basis verricht.

Het accent van de documentatie ligt op de verenigingsgymnastiek en de historie van de bonden. Een voor de KVLO interessant punt is dat de bibliotheek ook uitermate goed is gedocumenteerd omtrent de geschiedenis van de lichamelijke opvoeding in het onderwijs. Bovendien zet de Stichting zich ook in om hedendaagse ontwikkelingen binnen de lichamelijke opvoeding te verzamelen en te archiveren. Daar waar Midas Dekkers klaagt dat je een bibliotheek bij sportbonden met een lantaarntje moet zoeken¹⁹ zou hij in Beekbergen vrijwilligers aantreffen bezig met het onderhouden, archiveren en digitaliseren van boeken, tijdschriften, videobanden, foto's, films, en muziek. Een boeiende maar tijdrovende bezigheid overigens vanwege een tekort aan geld en mankracht. Het centrum is geheel afhankelijk van schenkingen. Dat betreft ook materialen die voor het turnen en de gymnastiek van betekenis zijn geweest zoals affiches, toestellen, kleding, handgereedschappen en trofeeën. Gerenommeerde vakgenoten uit het verleden als Prof. K.

Rijsdorp en J.H. Reijs en diverse senior collega's gaven het goede voorbeeld. De Stichting is ook verheugd met de toezegging van het hoofdbestuur van de KVLO om de toezending in boekvorm van het blad *Lichamelijke opvoeding* opnieuw te continueren.

OOK VAN DE RECENTE GESCHIEDENIS VALT VEEL TE LEREN

We leven in een tijd van kroonjaren wat het bestaan van de sport en de lichamelijke opvoeding betreft. 75 jaar Katholieke Academie voor Lichamelijke Opvoeding (1999), 100 jaar KNAU (2001), 145 jaar KVLO (2007), en 140 jaar Gymnastiekbond (2008). Er zijn al heel wat jubileumboeken verschenen en van de KNGU kunnen we er binnenkort een verwachten. Schrijfgroepen samengesteld uit de gefuseerde gymnastiekbonden zijn bezig om bij het tienjarig bestaan van de KNGU, in 2009, de Geschiedenis van de Gymnastiekbonden tot en met 2008 in boekvorm uit te geven. Ook daar is de Stichting bij betrokken.

FOTO: SERVÉ RETERA

Geschiedenis is vooral boeiend wanneer er lijnen te trekken zijn naar de eigen hedendaagse werkelijkheid. De werkelijkheid op de werkvloer is sinds de jaren '60 en '70 zowel bij de verenigingen als op de scholen onherkenbaar veranderd. Natuurlijk zijn er verschillen in doelstelling tussen de gymnastiekbond KNGU en de onderwijsbond KVLO. Maar dans, acrobatiek, turnen, trampolinespringen, aerobics, steps, ritmische gymnastiek en rope skipping, het zijn allemaal nieu-

we deelnameactiviteiten van gymnastiek en dans die we zowel in de verenigingen als op de scholen omarmen. In het onderwijs worden de beschikbare contacturen echter bedreigd. Mammoetwet, Middenschool, Basisvorming, Studiehuis, het Nieuwe Leren²⁰ zijn onder het mom van vernieuwingen gepresenteerd maar of het ook verbeteringen waren? De boven de werkvloer hangende ambtelijke onderwijsmist is na de stroomversnellingen de veranderingen en bezuinigingen in het onderwijs fors gegroeid. Zoals we het erfgoed van onze 'voorvaders' met respect willen bewaren en bestuderen zo zal de geschiedenis straks ook oordelen over het hedendaagse onderwijs. De alom luidende roep tot inperking van de in het onderwijsbestuur dominant geworden managementcultuur²¹ en de vraag naar een opwaardering van de contacturen²² tussen leerling, student en docent is daar wellicht een voorbode van. De geschiedenis zal het leren.

Servé Retera, Voorzitter Stichting Gymnastiek- en Turnhistorie.
Correspondentie: s.retera@wxs.nl
Stichting Gymnastiek-en Turnhistorie
Secretariaat: mevrouw J. de Ridder-van Zijl
tel.: 055 505 8713 (werk)
E-mailadres: deridder@kngu.nl (werk)

Noten

- ¹ Goedkoop, H.: NRC 28-10-2006, Leer van het verleden ect.
- ² Retera, S.: Met overigens geen enkel onderwerp gewijd aan sport, opvoeding of lichamelijke opvoeding.
- ³ Goedkoop, H.: NRC 28-10-2006, Leer van het verleden ect
- ⁴ Lommen, N.: *Wegbereiders van de Lichamelijke opvoeding*, deel 2, 1987.
- ⁵ Schagen, van K.H. deel 1 /Kramer, J.P. deel 2: *Historisch overzicht van de Lichamelijke opvoeding deel 1 en 2*. Den Haag resp 1964 en 1967
- ⁶ Kramer, J.P., oud voorzitter van de KVLO: 2: *De negentiende en twintigste eeuw*. Den Haag 1967.
- ⁷ Kugel, J.: *Geschiedenis van de Gymnastiek*. De Vrieseborch-Haarlem 1977.
- ⁸ Lommen, N.: *Wegbereiders van de Lichamelijke opvoeding*, deel 2, 1987.
- ⁹ Derks, M.: *Beziëld Bewegen*, 50 jaar Thomas, Katholieke Groepering van de KVLO.
- ¹⁰ Tilborg van, dr. K.: *Sedimenten van sentimenten*, Fontys Sporthogeschool. Tilburg juni 2000
- ¹¹ Stegeman, dr. H.: Promotieonderzoek, *Belang van Bewegingsonderwijs*, Zeist 2000.
- ¹² Het studie- en publicatiefonds van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding. Al vanaf 1929 geeft het Jan Luiting Fonds publicaties uit op het gebied van de lichamelijke opvoeding en de sport.
- ¹³ Derks, M.: *Beziëld bewegen*, 50 jaar Thomas van Aquino, pg 18. Jan Luiting Fonds Zeist 2000
- ¹⁴ Dekkers, M.: *Lichamelijke oefening*, uitgeverij Contact. Amsterdam/Antwerpen 2006
- ¹⁵ De leerstoel is een initiatief van NOC*NSF (Nederlands Olympisch Comité*Nederlandse Sport Federatie) en de VU.
- ¹⁶ Derks, M.: *Beziëld bewegen*, 50 jaar Thomas van Aquino, pg 24. Jan Luiting Fonds Zeist 2000
- ¹⁷ Derks, M.: *Beziëld bewegen*, 50 jaar Thomas van Aquino, pg 21. Jan Luiting Fonds Zeist 2000
- ¹⁸ Bekend is het veteranenkorps van de KNGV (1939), compleet met veteranenlied en een gedragscode met 'de 10 geboden voor veteranen'
- ¹⁹ Dekkers, M.: *Lichamelijke oefening*, uitgeverij Contact. Pg 313. Amsterdam/Antwerpen 2006
- ²⁰ Minister Van der Hoeven (Onderwijs, CDA in Balkenende drie) heeft zich tot nu toe altijd op het standpunt gesteld dat scholen zelf moeten weten hoe ze hun onderwijs inrichten m.a.w. zoek het nu maar zelf uit. Een parlementair onderzoek als voorgesteld door Mariëtte Hamer van de PVDA naar het onderwijs is wat mij betreft zeer welkom.
- ²¹ Raad van Economische Adviseurs, van de tweede kamer 24 januari 2007 in 'Lof der Eenvoud'
- ²² Scholieren en studenten, LAKS, JOB en LSVb protesteerden op 26 januari 2007 tegen het 'nieuwe leren'. In een petitie aan staatssecretaris Bruins (Onderwijs, VVD) eisen ze meer lesuren, een betere begeleiding en meer kennisoverdracht.

R VAN DE AFDELINGEN

LEIDEN

Voorjaarsvergadering

Datum: maandag 16 april
Tijd: 19.30 uur
Plaats: kantine en sporthal
'De Zijl' te Leiden
Aanmelden:
kvlo.leiden@xs4all.nl

De avond zal uit twee delen bestaan: de vergadering met het jaarverslag en kennismaking met 'Indoorgolf'.

OOST-BRABANT

Klimclinic

Voor leden van alle afdelingen
Onder leiding van Frans Melskens
Datum: zaterdag 14 april
Plaats: klimcentrum Neoliet te Eindhoven

Algemene Leden Vergadering

Datum: dinsdag 24 april
Plaats: Lorentz Casimir Lyceum in Eindhoven

GVB

Voor leden van alle afdelingen

Versnelde cursus golf vaardigheidsbewijs (GVB)
Datum: op woensdagen of donderdagen in april en mei
Plaats: Sint Oedenrode
Meer informatie over deze activiteiten op www.kvlo-oostbrabant.nl

IJSSELSTREEK

Mountainbiken en voorjaarsvergadering

Datum: 26 april
Tijd: 17.30 - 20.30 uur (aansluitend voorjaarsvergadering)
Plaats: Buitenhuis te Hoenderloo
Mountainbiken onder leiding van Karst Zijlstra.
Info: jilles@kvlo-ijsselstreek.nl
Inschrijven via www.kvlo-ijsselstreek.nl

INLOGGEN OP MIJNKVLO

Type uw lidmaatschapsnummer in en het wachtwoord KVLO. Daarna kunt u op de site uw wachtwoord wijzigen.

Groepsreizen voor scholen en bedrijven

Maatwerk

www.grevink.nl

in wintersport

Voor een offerte of brochure bel:

Tel: 0341-460180

Fax: 0341-431888

Email info@grevink.nl

GREVINK
reizen

wintersportreizen voor groepen!

Brezo Kampen

levert / bedrukt / borduurt

sportkleding
sweaters / t-shirts

met uw schoollogo

Haatlanderdijk 22, 8263 AR Kampen

Tel. 038 - 333 15 35 / Fax 038 - 333 10 91

E-mail: brezo@hetnet.nl / Website: www.brezo.nl

2nd EUROPEAN ARTISTIC INDIVIDUAL GYMNASTICS CHAMPIONSHIPS men & women

26 - 29 April 2007 Amsterdam

presented by Univé verzekeringen

BESTEL NU JE KAARTEN!

via: www.ekturnen2007.nl

Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie

ACTIE NIEUW bij SIDIJK

Heeft u iets te vieren ...?
Jubileum, Sportdag of Slotfeest

Wij hebben voor u de materialen
SUPERCool ... Click & Go !

Huur nu onze
AIRFUN AANHANGER
met VIER artikelen
voor slechts € 250
CLICK & GO

Springkussen of Klimwand
Tumblingbaan of Airvlak
Flikflakker of Creaqbus
Bobslee of Doelschietwand

Bel voor Info: 0348-444879
of bel SIDIJK: 0566-625700

Makkelijk van Bangeven van Fear!

VOORJAARSVERGADERING 2007

De 145ste Algemene Voorjaarsledenvergadering van de KVLO zal gehouden worden op vrijdag 25 mei in Gasterij de Seterse Hoeve te Oosterhout.

De afdeling West Brabant heeft de organisatie op zich genomen.

Tijdens de openbare vergadering zal dr. Annelies Knoppers, bijzonder hoogleraar 'Pedagogiek en didactiek van de lichamelijke opvoeding en de sport' aan de Universiteit Utrecht, een inleiding verzorgen die gebaseerd is op haar inaugurale rede:

WAT BRENGT SPORT TEWEEG?! Tevens zal het basisdocument onderbouw voorgezet onderwijs worden geïntroduceerd. Marja van Bijsterveldt, de nieuwe staatssecretaris voor het voorgezet onderwijs is uitgenodigd om het eerste exemplaar in ontvangst te nemen.

Dagindeling

09.45 uur	Ontvangst.
10.15 - 12.15 uur	Huishoudelijke Vergadering.
12.15 - 13.45 uur	Aperitief en lunch.
14.00 - 16.00 uur	Openbare Vergadering:
	1 Gert van Driel: Opening en Jaarrede door de voorzitter .
	2 Annelies Knoppers: Inleiding over 'Wat brengt sport teweeg'.
	3 Introductie en aanbieden basisdocument voorgezet onderwijs.
16.00 - 17.00 uur	Borrel.

Voorlopige agenda van de huishoudelijke vergadering

- 1 Opening.
- 2 Mededelingen.
- 3 Notulen Wintervergadering (LO 2, pag. 41 e.v.).
Voorstel hoofdbestuur:
Het hoofdbestuur stelt een wijziging in het

huishoudelijk reglement voor inzake het kandidaat-lidmaatschap.

- 4 Jaarrekening 2006.
 - a) Rekening en verantwoording 2006 (deze is in bezit van de afdelingsbesturen).
 - b) Decharge bestuur.
- 5 Jaarverslag 2006. De verkorte versie staat in dit blad. Het volledige jaarverslag is in bezit van de afdelingsbesturen en staat op www.kvlo.nl
KVLO leden kunnen het volledige jaarverslag opvragen bij het bureau.
- 6 Rondvraag. Schriftelijke vragen zullen eerst worden behandeld.
- 7 GO-zaken
- 9 Besprekpunten
- 10 Sluiting.

Als vertegenwoordiger van uw afdeling krijgt u eersteklas treinkosten vergoed en vrijstelling van school.

ZINVOLLE KADERTWEEDAAGSE

Op 15 en 16 maart vond voor de zesde maal de tweejaarlijkse kadertweedaagse plaats.

De 57 deelnemers, waaronder bestuursleden van 22 afdelingen, regiocoördinatoren, hoofdbestuursleden en stafliden hebben intensief, betrokken en open gecommuniceerd over de Alliantie School en Sport, over lichamelijke opvoeding in relatie tot de gezondheid, over het nieuwe Beleidsplan 2008-2011 en over het project Regionalisatie. Het sfeervolle en rustig gelegen conferentiecentrum Kapellerput te Heeze was een inspirerende ambiance voor bezinning, ontmoeting, afstemming en binding.

PROGRAMMA MRT-STUDIEDAG

Onder andere op de cover van dit blad vindt u een verwijzing naar de inschrijving voor de MRT-studiedag die op 16 mei te Zwolle plaatsvindt. De prijs voor KVLO-leden is € 150,- (tarieven voor aspiranten niet leden zie www.kvlo.nl).

Het programma biedt veel interessante workshops en staat op de KVLO-website of is, evenals het inschrijfformulier, op te vragen via het bureau van de

KVLO bij Astrid van der Linden (VAS), tel.: 030 693 7677.

Op de studiedag zal de 'Paul Beenen prijs' worden uitgereikt voor vernieuwend en bruikbaar MRT-materiaal (zie pagina 35).

DOCENTEN LO (ALO)

In 2006 staan 1163 studenten ingeschreven aan de lerarenopleiding ALO. Dit is een groei van ruim 9% t.o.v. 2005.

De instroom is opmerkelijk, aldus het *Onderwijsblad* van de AOb van 24 februari 2007, 'terwijl de arbeidsmarktvooruitzichten voor deze categorie docenten niet echt florissant is'. Het aantal eerstejaars op andere lerarenopleidingen is redelijk constant gebleven, terwijl juist daar de vervangingsvraag groter is dan de instroom.

NB: De groei wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de start van de zesde ALO. Een start die gebaseerd was op het extrapoleren van algemene docententekorten naar lichamelijke opvoeding. Dit vraagt volgens het hoofdbestuur ook de komende jaren om goede afspraken over de instroom op de zes ALO's om te voorkomen dat er opgeleid wordt voor werkloosheid.

NIEUW!!!

Lichamelijkeopvoeding.vaklokaal.nl

Maar als u dit wat lang vindt vaklokaal.nl mag ook!

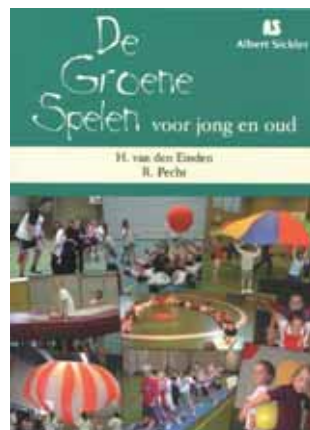
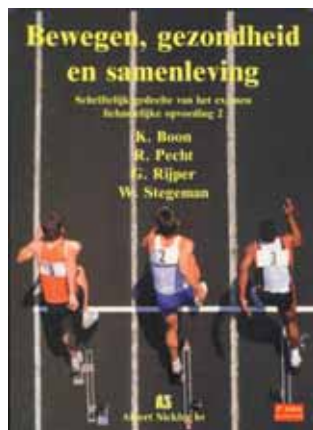
Noteer alvast:
di. 5 juni, 12:30 – 15:30
workshop in het nieuwe
Peellandcollege, Deurne

Er wordt steeds meer geprotesteerd tegen die zware boekentas. En tegelijkertijd wordt aangegeven dat internet alle mogelijkheden biedt die je maar kunt wensen. Bovenstaande gedachte is de basis voor **vaklokaal**: een site voor leerling en docent gericht op onderwijs in lichamelijke opvoeding, bewegen en sport, alsmede sportoriëntatie. En voor de onderbouw een paspoort om af te tekenen wat er gedaan is.

De site bestaat uit een drieluik:

- (1) het **vaklokaal**: met internet als extra ondersteuning, voor de vernieuwde onderbouw en de vernieuwde 2e fase + sportoriëntatie.
- (2) het naslagwerk **Wikipedia**: dat op speciale wijze gekoppeld is aan het onderwerp "sporten". Ideaal en uniek voor sportoriëntatie.
- (3) de elektronische leeromgeving (**ELO**): gericht op het onderwijs in de lichamelijke opvoeding.

Het aardige is dat iedere docent Wikipedia kan aanvullen of verbeteren. En ook in de ELO is er een grote vrijheid om zelf materiaal toe te voegen en te communiceren. Probeer het direct uit, het webadres is kortweg: **vaklokaal.nl** en bestel tevens het **kennismakingspakket**.

Onze successtitels:

- (1) Bewegen, gezondheid en samenleving: bestel speciaal sectiepakket
- (2) Lichamelijke Opvoeding VMBO: bestel speciaal sectiepakket
- (3) De Groene Spelen

www.lichamelijkeopvoeding.nl

Aantal Titel

..... Kennismakingsexemplaar Bewegen, gezondheid, samenleving	19,40
..... Docentenhandleiding Bewegen, gezondheid en samenleving. CD-ROM	49,00
..... Kennismakingspakket Bewegen, gezondheid en s. voor sectie: 4 boeken + CD-ROM	99,00
..... Kennismakingsexemplaar Lichamelijke Opvoeding VMBO	13,15
..... Docentenhandleiding Lichamelijke Opvoeding VMBO, CD-ROM	39,00
..... Kennismakingsexemplaar Lichamelijke Opvoeding VMBO voor sectie: 4 boeken + CD-ROM	59,00
..... Kennismakingspakket vaklokaal.nl (klapper, 5x paspoort + wachtwoord voor ELO)	49,00
..... Groene Spelen	23,50

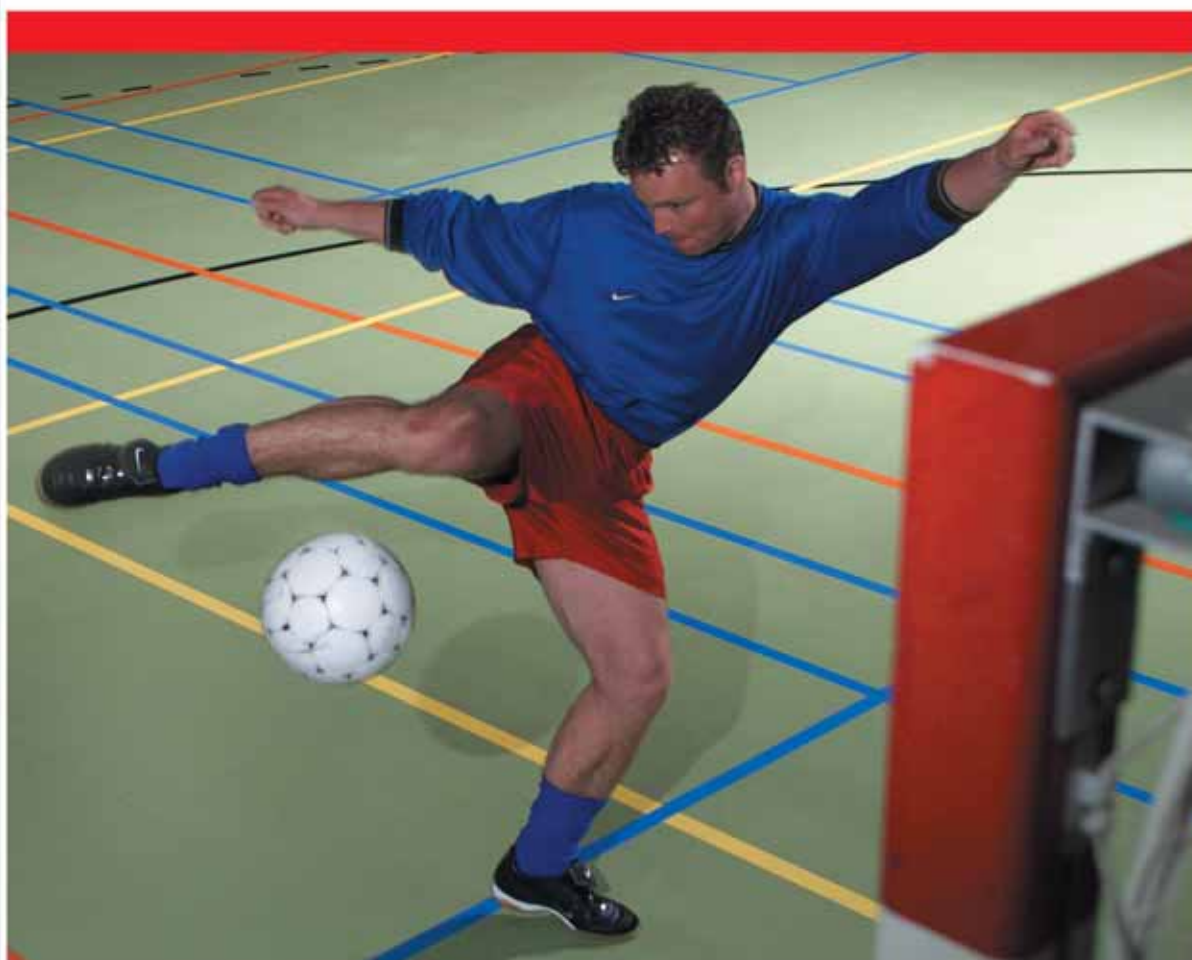
prijs, ex.verzendkosten

Naam:.....e-mail:.....
School/instelling:.....
Straat/huisnummer:.....
Plaats/postcode:

ALBERT SICKLER bv
postbus 6119, 5600 HC Eindhoven
fax: 040- 2930361, e-mail; albert.sickler@tiscali.nl

Descol sportvloeren

Pulastic Face-lift/Revitalisatie

Uw oude sportvloer is veel geld waard

Elke sportvloer is na jaren intensief gebruik toe aan een opknapbeurt. B.V. Descol Kunststof Chemie, marktleider op het gebied van polyurethaan binnensportvloeren voor alle sporten en accommodaties, biedt twee aantrekkelijke oplossingen om een bestaande sportvloer weer in topconditie te krijgen. Een uitstekend en betaalbaar alternatief voor complete vervanging.

Faceliftten

Faceliftten is al jarenlang een succesvolle manier om een bestaande sportvloer te voorzien van een nieuwe toplaag. Na deze behandeling is de vloer sterker dan tevoren, voldoen de oppervlakte-eigenschappen weer aan de huidige normen en ziet de vloer er weer als nieuw uit. Simpel, doeltreffend en kostenbesparend.

Revitaliseren

Revitaliseren is een bewezen methode om een oude sportvloer kwalitatief op te waarderen door een aanvullend systeem over de bestaande vloer aan te brengen. Dit resulteert er niet alleen in dat de top weer aan de eisen voldoet,

maar maakt het mogelijk om een oude klasse 3 vloer op te waarderen naar een klasse 2 of zelfs een klasse 1 vloer, tegen aanzienlijk minder kosten dan bij een gehele vervanging van de sportvloer.

Een 'nieuwe' vloer voor vele extra jaren sportplezier

Het resultaat van beide methoden mag er zijn: een Pulastic sportvloer die weer jaren meegaat en voldoet aan alle eisen van zowel sporter als exploitant. Tevens heeft u in beide gevallen de mogelijkheid te kiezen voor een nieuwe kleur. Graag beoordelen wij eerst voor u de staat van uw huidige vloer en informeren wij u nader over de specifieke voordelen van beide methoden.

Meer weten?

Bel 0570 85 42 51 of kijk op www.descol.nl. Descol is sinds 1965 marktleider in de ontwikkeling, productie en installatie van topkwaliteit sportvloeren.

B.V. Descol Kunststof Chemie

Duurstedeweg 33007, Postbus 420, 7400 AK Deventer

Tel: 0570 62 07 44, Fax: 0570 60 84 93, Internet: www.descol.nl

PULASTIC®